

# “ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ,,

Ο ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΙΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΑΘΩ

ΙΕΡΑΣ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΥΤΗΣ ΑΡΧΙΜ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

## ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΘΩ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΑΘΩ ΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ

‘Ανορθωτική περίοδος τοῦ ΙΔ’ αἰῶνος. — Νέαι Μοναί.

‘Ο ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ. — ‘Ο Πρῶτος καὶ τὰ δίκαια αὐτοῦ.

Γ’ Τυπικόν. Ἀνασκόπησις τοῦ ΙΔ’ αἰῶνος.

‘Ο ΙΔ’ αἰὼν ἀποτελῶν συνέχειαν τῶν δυσπραγειῶν τοῦ προηγουμένου, ἤρξατο διὰ τῶν φρικωδῶν κακουργιῶν τῶν Καταλάνων καὶ τῆς ἐρημώσεως καὶ διήγνησε τὸ μεγαλύτερον αὐτοῦ μέρος ἐν μέσῳ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν τὰς ὁποίας προεξένησεν ἡ κατάκτησις τῶν Σέρβων, ἐνῶ συγχρόνως ἐταράσσετο διὰ τῶν γνωστῶν ἤδη ἡμῖν ἐρίδων περὶ νοεραῆς προσευχῆς καὶ Θαβωρίου φωτός.

Ἡ καταδίκη τοῦ Προχώρου καὶ ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ ὡς ἀγίου, συμπίπτει μὲ τὴν ἀνατολὴν νέας περιόδου ἀνασυντάξεως καὶ ἀνακαινίσεως ἣτις ἦτο καὶ τελευταία. Τότε αἱ θρησκευτικαὶ ἕριδες ἐσίγησαν καὶ οἱ Σέρβοι διὰ τελευταίαν φορὰν ἐπελήφθησαν τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπῆρχε καὶ σχετικὴ τις ἀσφάλεια εἰς τὸ Αἰγαῖον, διότι τὰ συντρίμματα τοῦ ὄλοῦν διαλυομένου βυζαντινοῦ κράτους κατεῖχον διάφοροι, ἦτοι Τοῦρκοι, Σέρβοι, Βούλγαροι, Ἀλβανοὶ καὶ Φράγκοι, Ἐνετοὶ δὲ καὶ Γενοῦαῖοι καὶ

παντοῖοι ἄλλοι Φράγκοι κατεῖχον τὰς νήσους. Αἱ κατὰ τμήματα ἡγεμονίαι αὗται, καίτοι βεβαίως οἱ πόλεμοι καὶ ἡ πειρατεία δὲν ἔπαυσαν ὀλοτελῶς, εἶχον μόνιμόν τινα χαρακτῆρα ἐγκαταστάσεως καὶ αἱ βίαιαι καὶ μεγάλαι συρράξεις ἔπαυσαν τουλάχιστον ἐν τῷ Αἰγαίῳ.

Βεβαίως παρηλθον ἀνεπιστρεπτὲ οἱ Γ', ΙΑ' καὶ ΙΒ', αἰών· αἱ μεγάλαι μορφαὶ τοῦ Φωκᾶ, τοῦ Τσιμισκῆ, τοῦ Βασιλείου Β' καὶ τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Α' καὶ ἡ ἀσφάλεια, εὐπορία καὶ δύναμις τοῦ κράτους δι' ὧν προήχθη καὶ ὁ ἐν Ἀθῶν μοναχισμός, ἀλλὰ σχετικῶς πρὸς τὰ πρόηεν δεινὰ τὸ ἐφεξῆς διάστημα ἦτοι τὸ μέχρι τέλους ΙΔ' αἰῶνος καὶ μέχρι τῆς εἰς τὸν σουλτάνον Μουρᾶτ Β' ὑποταγῆς, εἶναι ἐποχὴ περισυλλογῆς, ἀνορθώσεως καὶ διαρρηθμίσεως καθεστῶτος τὸ ὁποῖον διὰ τῆς μεγαθυμίας τῶν Ὀθωμανῶν ἡγεμόνων ἔλαβε τύπον διαρκῆ.

Αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτιον ἀβλαβεῖς παραμείνασαι Μοναὶ καὶ ἐκεῖναι τῶν ὁποίων οἱ μοναχοὶ διέφυγον τὴν μάχαιραν τῶν Καταλάνων, καθὼς καὶ ἐκεῖναι αἵτινες ἔτυχον ἀρωγῆς καὶ βοηθείας πλείονος παρὰ τῶν Σέρβων μετὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἠριθμοῦντο εἰς εἴκοσι ὡς πιστεύομεν, ἦτοι: Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων, Χελανδαρίου, Ξηροποτάμου, Καρακάλλου, Ἀλυπίου, Ξενοφῶντος, Ἐσφιγμένου, Ζωγράφου, Δοχειαρίου, Βασιλείου, Φιλοθέου, Ῥώσσων, Κωνσταντίου, Χαρίτωνος, Ῥαβδούχου, Σαραβαρίου, Ἀγίου Σάββα καὶ Μακροῆ. Αἱ λοιπαὶ πολυπληθεῖς μοναὶ μεγάλαι, μετὰ τῶν ὁποίων αἱ βραδύτερον ἀναβιώσασαι Ἀγίου Παύλου, Σταυρονικήτα καὶ Κωνσταμονίτου καὶ μικραὶ καταστραφεῖσαι, συνεχωνεύθησαν εἰς ταύτας τὰς εἴκοσιν.

Εἶδομεν ὅτι ὁ νόμος τῆς ἀφομοιώσεως τοῦ ἐλάσσονος ὑπὸ τοῦ μείζονος ἤρξατο λειτουργῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Λαύρας ἀκόμη, ἦτοι ἀπὸ τοῦ Γ' αἰῶνος, ἀλλ' αἱ σπάνια ἐκεῖναι συγχωνεύσεις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φέρουν τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, ἐάν, ἔνεκα τῶν δεινῶν τοῦ ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνος καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Καταλάνων, ὅτε ἡ χειρσόνησος ἐγένετο σκυθικὴ ἔρημος, δὲν ἐγένοντο ἀθροαὶ συγχωνεύσεις. Πλήθος μονῶν καὶ μονυδρίων κατελήφθησαν ἔρημα, ἵνα λοιπὸν μὴ καταστραφοῦν τελείως τὰ εἰσαγῆ ταῦτα ἰδρύματα, εὐρηθέντα ἄνευ μοναχῶν, προσηρητῶντο



εἰς τὰς διατηρηθεῖσας γειτονικὰς μονὰς διὰ κοινῆς ἀποφάσεως, ἐνίστε δὲ καὶ νόμφ ἰσχύος.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος νέαι Μοναὶ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἰδρύθησαν ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν.

Τῷ 1357 οἱ αὐτάδελφοι Ἀλέξιος στρατοπεδάρχης καὶ Ἰωάννης ποιμοκύριος συγγενεῖς τοῦ αυτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου κατέχοντες ὡς ἰδιοκτησίαν τὴν νῆσον Θάσον, ἔλαβον παρὰ τῆς Συνάξεως τὸ ἐρειπωθὲν μονύδριον τοῦ Ῥαβδούχου ἵνα βελτιώσουν καὶ ἀυξήσουν αὐτό. Οὗτοι δὲ ἴδρυσαν καὶ τὴν Μονὴν τοῦ Παντοκράτορος εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Μικρὸν μετὰ ταῦτα καὶ εἰς τὸ δυτικὸν μέρος αὐτοῦ, ἀνεβίωσεν ἡ ἀρχαία Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ ἰδρύθησαν νέαι Μοναὶ πλησίον αὐτῆς αἱ νῦν ὀρώμεναι Σίμωνος Πέτρας, Διονυσίου καὶ Γρηγορίου ὡς ἑξῆς :

Ἡ Μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου ἀρχαιοτέρα οὖσα καὶ αὐτῆς τῆς Λαύρας, μικρὰ μὲν κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα, μεγάλη δὲ γενομένη κατὰ τὸν ΙΑ', ἔλαβεν εἰς τὴν ἔξουσίαν αὐτῆς ὅλον τὸν εὐρὺν καὶ τραχὺν χῶρον ὅστις εὐρίσκεται ἀποταύτης μέχρι τῆς Σκήτης Ἁγίας Ἀννης. Κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα παρακμάσασα καὶ αὐτή, εἴτε ἐξ ἐπιδρομῆς τῶν Καταλάνων, εἴτε ἐξ ἄλλης αἰτίας, ἀπώλεσε τὴν ἦν χαλαρῶς ἄλλως τε ἐτήρει κυριότητα τοῦ μέρους τούτου. Ὁ τόπος ἐθεωρήθη ἐποίκινος καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου διετήρησε μόνον τὴν εἰς τάξιν κελλίου περιελθοῦσαν Μονὴν Ἁγίου Παύλου. Τότε καὶ ὁ ἐπὶ Ἀνδρονίκου Β' μεγαλυνθείας Πρῶτος ἴδρυσεν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τοῦ εὐρέος τούτου χώρου κελλία ἑξαρτώμενα παρ' αὐτοῦ.

Εἰς τὸν χῶρον τοῦτον ἔνεκα τῆς μεγάλης τραχύτητός του δὲν ἰδρύθησαν τὸ πάλαι μοναί, ἥδη δὲ προετιμήθη ἀκριβῶς ἔνεκα τοῦ πλεονεκτήματος τούτου ἀφοῦ ἐγένοντο τόσαι καταστροφαὶ ἐπὶ τῶν ὀμαλῶν μερῶν

Οὕτω περὶ τῷ 1360 τὸ ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου κελλίον τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐπωλήθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Μονῆς Ξηροποτάμου εἰς δύο Σέρβους οἵτινες ἐπανέφερον αὐτὸ εἰς τάξιν Μονῆς. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἰδρύθησαν καὶ αἱ Μοναὶ Σίμωνος Πέτρας ὑπὸ τοῦ ὁσίου Σίμωνος χορηγία τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Ἰωάννου

Οὐγγλες, ἡ Διονυσίου ὑπὸ τοῦ ὁσίου Διονυσίου δαπάνη τοῦ βασιλέως τῆς Τραπεζοῦντος Ἀλεξίου τοῦ Γ' καὶ βραδύτερον ἡ Γρηγορίου ὑπὸ τοῦ ὁσίου Γρηγορίου.

Τὸν χῶρον τῶν τριῶν τελευταίων παρεχώρησεν εἰς τοὺς κίτορας αὐτῶν ἡ Σύναξις, ὥστε ἡ Μονὴ Ξηροποτάμου καὶ πρότερον ἀκόμη, τότε δὲ ὀριστικῶς καὶ διὰ πάντα ἀπώλεσε τὸν εὐρὺν χῶρον εἰς τὸν ὁποῖον κεῖνται αἱ Μοναὶ αὗται.

Ἡ διαμορφωθείσα νέα κατάστασις ἐχρειάζετο νομοθεσίας τινὸς διότι αἱ παλαιαὶ καὶ νέαι μοναὶ ἤριζον περὶ πρωτοκαθεδριῶν ἐν τῇ Συνάξει καὶ τινες ἔπεισαν τὸν Πατριάρχην παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβον γράμματα διὰ τῶν ὁποίων ἐσφετερίσθησαν δίκαια τοῦ Πρώτου (πιθανῶς λαβόντες κελλία τούτου), στασιάσαντες συγχρόνως καὶ κατὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ. Ταῦτα ἐθεραπεύθησαν κατὰ τὸ δυνατόν διὰ τῆς συντάξεως τοῦ Γ' τυπικοῦ, ἀλλὰ πρὶν ἐκθέσωμεν τὰ περὶ αὐτοῦ ἅς ὀρίσωμεν ἐν ἀκόμῃ βλέμμα ἐπὶ τῶν δικαίων τοῦ ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ καὶ τοῦ Πρώτου τοῦ Ἀγίου Ὁρους.

Ὁ Πρῶτος ἐνισχύθη ὡς γνωστὸν τῷ 1313 κατὰ τὴν ἐπέκτασιν καὶ ἐπιβολὴν τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, ἀλλὰ μικρὸν μετὰ ταῦτα ὁ Ἱερισσοῦ ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ Ὁρους ἐπισκοπικὰ δίκαια ἅτινα ἐκύρωσεν ὁ Πατριάρχης Φιλόθεος τῷ 1368 λόγῳ ἀνάγκης.

Ὁμολογουμένως ὁ Ἱερισσοῦ δὲν ἀπέκτησε πραγματικὰ ἐπισκοπικὰ δίκαια ἐπὶ τῶν μονῶν τοῦ Ὁρους, ἀλλ' ὀπωσδήποτε αἱ χειροτονίαι τὰς ὁποίας ἐτέλει ἐκεῖ, παρεῖχον εἰς αὐτὸν δικαίωμα ἀναμίξεως εἰς τὰ τοῦ Ὁρους, τὸ δὲ μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ τὸ ὑπέρτερον τοῦτο πνευματικὸν ἀξίωμα κατέστησαν αὐτὸν πνευματικὸν ἀρχηγὸν ἀνώτερον τοῦ Πρώτου.

Ἡ ἀνισόρροπος καὶ ἐτερογενὴς αὕτη δυαρχία ἐπόμενον ὅτι προσεκάλει ἀμοιβαίας ἔριδας τῶν ἀρχηγῶν, αἱ δὲ μοναὶ ὀχλοῦντο παρ' ἀμφοτέρων. Ἐκ δύο σιγγιλλίων τῶν Μονῶν Διονυσίου (1389) καὶ Παντοκράτορος (1392) πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Πατριάρχης ἀπήλλαξε τότε τὰς νεοδημήτους ταύτας Μονὰς ἐκ τῶν ἐνοχλήσεων τοῦ τε Ἱερισσοῦ καὶ τοῦ Πρώτου. Οὕτω ὁ Πρῶτος ἐξεμνηδενίζετο ἡμέρα τῇ ἡμέρα καὶ ὡς εἶδομεν, τινὲς ἔθεσαν χεῖρα καὶ ἐπὶ τῶν κελλίων τοῦ «Πρωτάτου».

Τὴν ἔκρουθμον ταύτην κατάστασιν ἐθεράπευσεν ὁ Πατρι-

ἀρχης Ἀντώνιος ἀπαλλάξας μὲν τὸ Ἅγιον Ὅρος τῷ 1392 διὰ σιγγιλίου αὐτοῦ ἐκ τῆς δικαιοδοσίας καὶ ἐπεμβάσεως τοῦ Ἱερισσοῦ, καθορίσας δὲ τὴν τάξιν καὶ τὰ δίκαια τῶν Μονῶν καὶ μάλιστα τὰ δίκαια τοῦ Πρώτου, διὰ τοῦ Γ' τυπικοῦ τῷ 1394.

Διὰ τοῦ ἐν λόγῳ σιγγιλίου ὁ Πατριάρχης Ἀντώνιος βεβαιοῖ καὶ στηρίζει «τὰ δίκαια καὶ προνόμια ἅπερ ἀρχῆθεν κέκτηται τὸ Ἅγιον Ὅρος διὰ διαφορῶν δικαιωμάτων, σεπτῶν τε χρυσοβούλλων καὶ πατριαρχικῶν σιγγιλλίων. . . . . καὶ τὸ ἀρραγὲς καὶ ἅγιον ἔχειν παρακελεύεται κατὰ πάντα ὅσα διαλαμβάνουσιν». Ἀπαγορεύει τὸ δικαίωμα τοῦ Ἱερισσοῦ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ἄνευ ἀδείας τοῦ Πρώτου, εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν ἐξουσίαν καὶ διάκρισιν καταλίπει τὴν πρόσκλησιν ἐπισκόπου διὰ τὰς χειροτονίας, ὁμολογῶν συγχρόνως ὅτι τὰ ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Φιλοθέου γενόμενα ἦσαν ἀνάγκης ἔνεκα τῆς τότε ἐπικρατήσεως τῶν Σέρβων τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐδέχτο εἰς κοινωνίαν. Δίδει εἰς τὸν Πρῶτον τὴν ἐξουσίαν «λύειν καὶ δεσμεῖν κανονικῶς τὰ δεσμοῦ ἢ λύσεως ἄξια» οὕτως ἀναγνωρίζουσης ταῦτα καὶ τῆς Ἐκκλησίας. «Ἐτι δίδωσιν αὐτῷ ἄδειαν πνευματικὸς πατέρας ἐγκαθιστᾶν ἐν ὄλῳ τῷ Ἁγίῳ Ὅρει δι' οἰκείων ἐνταλτηρίων ὁμοίως καὶ ἀναγνώστας σφραγίζειν». Τελευταῖον διατάσσει ἵνα ὁ Πρῶτος παύσῃ τοῦ νὰ δίδῃ κελλία καὶ καθίσματα εἰς δύο καὶ τρία πρόσωπα «ἀλλ' εἰς ἓν μόνον δίδοσθαι . . . . . ἕως ἄν ζῆ». Τὰς δὲ γενομένας συμφωνίας περὶ περισσοτέρων προσώπων κηρύσσει καταλελυμένας.

Ἐφιστάται ἡ προσοχὴ τοῦ ἀναγιγνώσκοντος εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος. Τὰ κελλία καὶ καθίσματα τοῦ Πρώτου καὶ τῶν μονῶν ἐδίδοντο ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου εἰς ἓν καὶ μόνον «ἀξιόλογον καὶ εὐλαβὲς πρόσωπον» κατὰ τοὺς χρόνους δὲ καθ' οὓς διατρίβομεν παρανόμως ἐδίδοντο εἰς δύο καὶ τρία πρόσωπα. Ἐκ τούτου πολὺ βραδύτερον ἐδημιουργήθη τὸ σημερινὸν καθεστῶς διδομένων τῶν κελλίων εἰς τρία πρόσωπα μετὰ συνεχοῦς διαδοχῆς, προστιθεμένου νέου προσώπου ὅταν τελευτήσῃ ἓν ἐκ τῶν ἐν τῷ «ὁμολόγῳ» ἐγγεγραμμένων καὶ ἀναγνωρισμένων.

Ὡς πολλάκις εἶπομεν ἐνταῦθα ὁ θεσμὸς τοῦ Πρώτου κατ' ἐξουσίαν παρασιτικὸς ἀφοῦ ἰδρῦθησαν μεγάλοι μοναὶ ἐν Ἁγίῳ

Ὅροι αἵτινες διέφευγον τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ. Τὰ κράτη τῶν μονῶν ἐντὸς τοῦ κράτους τοῦ Πρώτου παρέλκον τὴν ἐνιαίαν πνευματικὴν ἐξουσίαν, τὴν πειθαρχίαν καὶ τὴν αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῶν χρυσοβούλλων σιγγιλλίων καὶ τυπικῶν. Ἐντεῦθεν τὸ σιγγιλλιον τοῦ Πατριάρχου Ἀντωνίου (1392) ἀπῆλλαξε μὲν τὸ Ἄγ. Ὅρος τοῦ ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ ἐδείχθη ὅμως ἀνίσχυρον εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς Ἀγιορείτας σεβασμὸν πρὸς τὰ δίκαια τοῦ Πρώτου. Ταῦτα καὶ ἄλλα αἷτια ἠνάγκασαν τὸν Πρῶτον τοῦ Ὁρους Δομέτιον καὶ τὸν Ἡγούμενον τῆς Λαύρας Γρηγόριον νὰ μεταβοῦν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Μανουὴλ Β' τὸν Παλαιολόγον καὶ εἰς τὸν Πατριάρχην Ἀντώνιον τὸν Δ' ζητοῦντες τὴν θεραπείαν τῶν δεινῶν. Τότε συνετάχθη τὸ Γ' τυπικὸν εἰς τὸ ὁποῖον κύριον πρόσωπον παρουσιάζεται οὐχὶ ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς εἰς τὰ Α' καὶ Β' τυπικά, ἀλλ' ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος ἀποτελουμένη ἀπὸ 27 Μητροπολίτας.

Ἡ σύνοδος αὕτη ἀπέστειλεν εἰς Ἄγιον Ὅρος τοὺς μητροπολίτας Θεσσαλονίκης Γαβριὴλ καὶ Βερροίας Δανιὴλ μετὰ τοῦ Πρώτου καὶ τοῦ ἡγουμένου τῆς Λαύρας φέροντας τὰ γράμματα τῆς Συνόδου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τοὺς Ἀγιορείτας ὅπως γενομένης Συνάξεως δημιουργηθῇ ἀσφαλὴς τις κατάστασις.

Συναχθέντων εἰς τὸ Πρωτῆτον «τῶν ἐγκρίτων λογάδων» τοῦ Ὁρους συνετάχθη τὸ Γ' τυπικόν.

Διὰ τοῦτου καθορίσθη ἐν πρώτοις ἡ ἱεραρχικὴ τῶν μονῶν τάξις. Αἱ παλαιαὶ μοναὶ ἐτήρησαν τὴν τάξιν τὴν ὁποίαν εἶχον ληφθέντων ὑπ' ὄψιν τῶν ἀρχαιοτέρων τύπων, καθωρίσθη δὲ καὶ ἡ θέσις τῶν νέων ὡς ἐξῆς :

«Καὶ οὕτως ἐκελεύσαμεν καθέζεσθαι» (δηλαδὴ ἐν ταῖς Συνάξεσιν οἱ τῶν μονῶν ἡγούμενοι) «ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Λαύρας ἐπίσης διὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Πατριάρχου ἀμφοτέροι, ἔχοντες καὶ βακτηρίας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ μόνοι ὡς ἀρχηγοί· ἑκατέρωθεν δὲ τούτων ὁ Βατοπεδίου καὶ ὁ Ἰβήρων, ὁ Χελανδαρίου καὶ ὁ Ξηροποτάμου, ὁ Καρακάλλου καὶ ὁ Ἀλυπίου, ὁ Ξενοφῶντος καὶ ὁ Ἐσφιγμένου, ὁ Ζωγράφου καὶ ὁ Δοχειαρίου, ὁ Βασιλείου μονῆς καὶ ὁ Φιλοθέου, ὁ Παντοκράτορος καὶ ὁ Ῥώσσων, ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Χαρίτωνος, ὁ τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ὁ Ῥαβδόχου καὶ ὁ Σαραβαρίου,



ὁ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Σίμωνος Πέτρας, ὁ τοῦ Ἁγίου Σάββα καὶ ὁ τοῦ Μακροῦ.

Αἱ μοναὶ αὐταὶ δεόν νὰ ἐκλέγωσι τὸν ἐγκριτώτερον καὶ πνευματικώτερον ὡς Πρωτὸν ὄν τελειοῦ ὁ Πατριάρχης. Ὁ Πρωτὸς χειροτονεῖ πάντας τοὺς ἡγουμένους πλὴν τοῦ τῆς Λαύρας. «Χρὴ δὲ σέβεσθαι καὶ τιμᾶν τὸν Πρωτὸν ὡς αὐτὸν τὸν Οὐράνιον Πατέρα», καὶ λαμβάνειν παρὰ μὲν τῶν μεγάλων μοναστηρίων σίτου ἢ ἄλευρου μουζούρια δύο καὶ κριθῆς ἓν κατὰ μῆνα, ὑπὸ δὲ τῶν ἐλασσόνων δύο μουζούρια ὄσπρια κατὰ μῆνα «καὶ ἄλλας χρεῖας κατὰ τὴν ἐκάστου δύναμιν». Προσέτι αἱ αὐταὶ μοναὶ ὀφείλουσι διδόναι τῷ Πρωτάτῳ κατ' ἀρχαίαν τάξιν τὰ ἑξῆς: Ἡ Λαύρα . . . . . (ἀκατάληπτον) καὶ ἓν νόμισμα μετὰ μανδηλίου. Ἡ τοῦ Βατοπεδίου οἶνον μέτρα 25 καὶ ἔλαιον λίτρας 25. Ἡ τῶν Ἰβήρων οἶνον μ. 10 καὶ ἔλαιον λ. 10. Ἡ τοῦ Χελανδαρίου οἶνον μ. 7 καὶ ἔλαιον λ. 7, καὶ ἓν νόμισμα μετὰ μανδηλίου. Ἡ τοῦ Ξηροποτάμου οἶνον μ. 7 καὶ ἔλαιον λ. 7. Ἡ τοῦ Καρακάλλου ὁμοίως. Ἡ Ἀλυπίου οἶνον μ. 7 καὶ ἔλαιον λ. 5. Ἡ τοῦ Ξενοφῶντος οἶνον μ. 5 καὶ ἔλαιον λ. 5 καὶ ἓν νόμισμα. Ἡ τοῦ Ζωγράφου οἶνον μ. 6 καὶ ἔλαιον λ. 6. Ἡ τοῦ Δοχειαρίου οἶνον μ. 4 καὶ ἔλαιον λ. 4 καὶ ἓν νόμισμα. Ἡ τῶν Ῥώσων οἶνον μ. 5 καὶ ἔλαιον λ. 5. Ἡ τοῦ Παντοκράτορος (δι' ἑαυτὴν καὶ διὰ τὸς ἓν αὐτῇ προσαρτηθείσας μονὰς Φαλακροῦ καὶ Ἁγίου Αὐξεντίου) οἶνον μ. 17 καὶ λ. 17. Ἡ τοῦ Κωνσταντίου οἶνον μ. 5 καὶ ἔλαιον λ. 4. Ἡ τοῦ Βασιλείου οἶνον μ. 4 καὶ ἔλαιον λ. 4. Ἡ τοῦ Χαρίτωνος οἶνον μ. 12 καὶ ἔλαιον λ. 4. Ἡ τοῦ Ἁγίου Παύλου ἓν νόμισμα. Ἡ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἓν νόμισμα καὶ (διὰ τὴν ἓν αὐτῇ προσάρτησιν τῆς τοῦ Ἁγ. Ὀνουφρίου) οἶνον μ. 7. Ἡ τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Σίμωνος Πέτρας ἀνὰ ἓν νόμισμα. Ἡ τοῦ Σαραβαρίου οἶνον μ. 5 καὶ ἔλαιον λ. 5. Ἡ τοῦ Κατσαρίου οἶνον μ. 7 καὶ ἔλαιον λ. 3. Ἡ τοῦ Ἀναπατζίας ὁμοίως. Ἡ τοῦ Ῥαβδούχου οἶνον μ. 14 καὶ ἔλαιον λ. 7. Ἡ τοῦ Ἁγίου Σάββα οἶνον μ. 12. Ἡ τοῦ Μακροῦ οἶνον μ. 13, ἔλαιον λ. 5 καὶ λεπτοκάρυα πινάκια τέσσαρα. Καὶ διὰ τινὰ λειβάδια τοῦ Πρωτάτου αἱ Μοναὶ Χελανδαρίου καὶ Ζωγράφου ἀνὰ ἓν νόμισμα.

Τὰ κελλία τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Καρυῶν



καὶ τὰ πλησίον τῆς κοιμηθείσης μονῆς τοῦ Φακινοῦ ὀφείλουν νὰ προσφέρουν εἰς τὸν Πρῶτον κατ' ἔτος πέντε «δουλείας» (ἀγγαρείας, παγκοινίας ὡς λέγουν νῦν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει) κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ τρυγητοῦ τῶν ἀμπέλων καὶ τῆς συλλογῆς τοῦ χόρτου καὶ τῆς κοπῆς τῶν καυσοξύλων.

Τὰ κελλία τοῦ Φακινοῦ ὑποχρεοῦται νὰ περιποιῶνται τὸ νεώριον καὶ τὸν ἔλαιῶνα τοῦ Πρωτάτου.

Ἄπαντα τὰ κελλία ὀφείλουν νὰ δίδουν εἰς τὸν Πρῶτον οἶνον, ἔλαιον καὶ λεπτοκάρυα κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἕκαστον. Τὰ κελλία τῆς Σκήτης τῶν Καρυῶν ὀφείλουν μόνον ἀνὰ 100 σανίδας νὰ δίδουν εἰς τὸν Πρῶτον ἐτησίως.

Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς κελλιῶτας νὰ κόπτουν οἰκοδομήσιμον ξυλείαν ἐν Καρυαῖς ἔκτος μόνον καυσοξύλων. Ἰδιαιτέρως κατὰ τοῦτο περιστέλλεται καὶ ὁ κατὰ τὰ ἄλλα ἀπειθῆς γέρον τοῦ πύργου τοῦ Ἀγίου Σάββα.

Ὅριζεται τὸ ὄριον τῶν Καρυῶν εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτίνεται ἡ ἄμεσος δικαιοδοσία τοῦ Πρώτου ἀπὸ τοῦ Βασιλικοῦ ὕδατος μέχρι τοῦ μεγάλου ὄρακος τῆς τοῦ Ἀλυπίου, ἐκεῖθεν στρέφει πρὸς βορρὰν μέχρι τοῦ Παντοκρατορινοῦ κελλίου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Φανερωμένου, εἰς τὸ Ἄδειν μέχρι τοῦ Λάκκου τὸν ὁποῖον διέρχεται βαῖνον πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ τῶν Καρυῶν. Ἐκεῖθεν στρέφει πρὸς τὸν Ἄθω καὶ διέρχεται κατὰ μῆκος τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ μέχρι τοῦ Ξηροποταμινοῦ σταυροῦ εἰς τὸ σταυροδρόμιον καὶ τέλος ἐκεῖθεν κατέρχεται συναντώμενον αὐθις εἰς τὸ βασιλικὸν ὕδωρ.

Διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Πρωτάτου τὸ τυπικὸν ὁρίζει ὅπως αἱ μοναὶ διατηροῦν δώδεκα «ἐκκλησιαστικούς» ἦτοι δύο αἱ Μοναὶ Λαύρας καὶ Βατοπεδίου «τοῦ δεξιοῦ χοροῦ», δύο αἱ τῶν Ἰβήρων καὶ Χελανδαρίου «τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ» καὶ αἱ λοιπαὶ τοὺς ὀκτώ «Παρέχειν δὲ αὐτοῖς ἀνὰ ἓν μουζούριον ἄλευρον τὸν καθέκαστον μῆνα καὶ ἐπίδοσιν ἐλαίου, κηροῦ καὶ θυμιάματος τὸ ἄροκῶν»

Τὰ ἐν τῷ τυπικῷ γενικωτέρας σημασίας εἶναι τὰ ἐξῆς :

Ὅσα σταυροπήγια μοναστήρια ὑπάρχουν ἐν Ἄθῳ ὀφείλουν νὰ μνημονεύουν τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου.

Οὔτε ὁ Πατριάρχης δύναται νὰ στείλῃ ἕξαρχον εἰς τὸ Ἄ-





γιον Ὁρος, οὔτε ἄλλος τις νὰ ἐξασκήσῃ ἐξουσίαν τινὰ ἄνευ ἐρω-  
τήσεως καὶ θελήσεως τοῦ Πρώτου.

Ὁ Πρώτος ἐὰν παραιτηθῇ ἢ παυθῇ παρὰ τοῦ Πατριάρ-  
χου «ὡς οὐχ ἀρμόζων» νὰ λαμβάνῃ ἀπερχόμενος τὰ ἄμφια αὐτοῦ  
καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶχεν ἀρχικῶς ἰδικόν του

Οὐδεμία μονὴ ἔχει σύνορον ἢ κελλίον ἐντὸς τῶν ὁρίων  
τῶν Καρυῶν.

Φράσεις τινὲς δεικνύουν ὅτι οἱ Ἁγιορεῖται ἐξέλεγον ἓνα  
ἐπίσκοπον «κατὰ τρόπον (ἐκλογῆς) τοῦ Πρώτου» καὶ εἰς αὐτὸν  
ἐτέλουν τὰς χειροτονίας. Τοῦτο ἴσως διήρκεσε χρόνον μικρὸν  
πρὸς ἐξουδετέρωσιν τοῦ ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ.

Οἱ διάκονοι καὶ οἱ ἱερεῖς νὰ μὴ χειροτονῶνται πρὸ τοῦ 25  
καὶ 30ου ἔτους καὶ τοῦτο διὰ γράμματος τοῦ Πρώτου.

Ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα ἢ ἐν Ἀθῶν παρουσίᾳ ἀγενεῶν  
παίδων καὶ διατάσσεται ἡ παντελὴς ἔξωσις τούτων.

Οἱ λαϊκοὶ ἐπιτρέπεται νὰ παραμείνουν τρία ἔτη εἰς τὸ  
Ἅγιον Ὁρος καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν πρέπει νὰ κεί-  
ρωνται μοναχοὶ ἢ ν' ἀποπέμπωνται.

Οὐδεὶς μοναχὸς ἐπιτρέπεται νὰ εἰσαγάγῃ θήλεα ζῶα ἐντὸς  
τοῦ Ἁγ. Ὁρους, οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀπαγορεύεται ἀπολύτως νὰ εἰσά-  
γουν γενικῶς ζῶα πρὸς βοσκήν. Ὁριον τούτων τίθεται «ἡ μεγά-  
γάλη βίγλα».

Κατὰ τῶν παραβατῶν ἐπισείονται διάφορα ἐπιτίμια, ἐν  
τούτοις οὐδὲν ἠδύνατο νὰ περιφρουρήσῃ τὸν Πρῶτον καὶ τὰ  
δίκαία αὐτοῦ διαρκῶς. Ὅπωςδὴποτε τὸ ἀξίωμα τοῦ Πρώτου  
ἐλειτούργησε χαλαρῶς ἐπὶ ἓνα ἔτι αἰῶνα, ματαίως προσπαθήσαν-  
τος τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Α' τῷ 1502 ν' ἀνορθώσῃ  
αὐτό, ὡς περαιτέρω θὰ ἴδωμεν.

Ὁ ΙΔ' αἰὼν ὑπῆρξε ὁ τραγικώτερος, δραματικώτερος ἀλλὰ  
καὶ παραδοξώτερος εἰς ἀντιθέσεις πάντων τῶν πρὸ καὶ μετ' αὐ-  
τὸν αἰώνων ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρει, ἀνακεφαλοιοῦνται δὲ ἐν τοῖς  
ἐξῆς :

Καταστροφὴ τῶν μονῶν ὑπὸ τῶν Καταλάνων τῷ 1307-9,  
ἐξ ὧν σχεδὸν εἴκοσι διασώζονται ἢ ἀνορθοῦνται.

Πολιτικὴ ἐπικράτησις τῶν Σέρβων ἐν τῷ Ὁρει ἀπὸ τοῦ  
1345-1368. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο πολλοὶ Σέρβοι μοναχοὶ

βιοῦσιν ἐν τῷ Ὁρει, ἀκοινώνητοι θεωρούμενοι ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας

Ἐκκλησιαστικά ἐριδες Ἀγιορειτῶν κατὰ Βαρλααμιστῶν καὶ μικροῦ δεῖν δογματικά ταράξασαι ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἀπὸ τοῦ 1337-68.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐριδῶν παρατηρεῖται μεγάλη πνευματικὴ κίνησις ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τῆς ὁποίας ἔξοχοι ἀντιπρόσωποι δείκνυνται ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καὶ οἱ Ἁγιώτατοι Πατριάρχαι Ἰσίδωρος, Κάλλιστος καὶ Φιλόθεος.

Κατὰ τὸν ἸΔ' αἰῶνα πέντε Ἀγιορεῖται γίνονται Πατριάρχαι οἱ Νήφων Α', Ἡσαΐας, Ἰσίδωρος, Κάλλιστος Α' καὶ Φιλόθεος. Ἴσως Ἀγιορεῖται ἦσαν καὶ οἱ Κάλλιστος Β' καὶ Ἀντώνιος Δ'. Κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα μακρὸς κατάλογος Ἀγίων Ἀγιορειτῶν σχηματίζεται ἐκ τούτων ἄλλους γεραίνει ἡ Ἐκκλησία καὶ ἄλλους αἱ ἐν Ἀθῶ Μοναὶ κατ' ἰδίαν.

Ἀπὸ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν Σέρβων μέχρι τοῦ 1392 τὸ Ἅγιον Ὄρος τίθεται ὑπὸ τὴν ἐπισκοπικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἱερισσοῦ, παρὰ τοῦ ὁποίου πάλιν ἀφαιρεῖται διαπαντός.

Ἀπὸ τοῦ 1357 μέχρι τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος ἐπανεμφανίζεται ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ ἰδρύονται αἱ νέαι Μοναὶ Παντοκράτορος Σίμωνος Πέτρας, Διονυσίου καὶ Γρηγορίου αἵτινες ἅπασαι σώζονται μέχρις ἡμῶν.

Κατὰ τὸν ἸΔ' αἰῶνα γίνονται ἀθρόαι συγχωνεύσεις τῶν καταστραφεισῶν μονῶν πρὸς τὰς διασωθείσας.

Τῷ 1313 ἐνισχύεται ὁ θεσμὸς τοῦ Πρώτου ὅστις καταπίπτει ταχέως διὰ τῆς εἰσόδου τῶν Σέρβων καὶ τῆς ὑπαγωγῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον Ἱερισσοῦ.

Τῷ 1392 καὶ 1394 ἐνισχύεται σθεναρῶς ὁ Πρῶτος καὶ συντάσσεται τὸ Γ' τυπικόν. Αἱ πλούσιαι δωρεαὶ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων πρὸς τὰς Μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους διακοπεῖσαι κατὰ τὸν ἸΓ' αἰῶνα ἐπὶ τῆς Λατινοκρατίας καὶ τῶν περὶ ἐνώσεως ἀποπειρῶν τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου καὶ ἐπαναληφθεῖσαι ἐπὶ τοῦ νιοῦ αὐτοῦ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου διεκλήθησαν αὐθις διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν Σέρβων.

Καθ' ὅλον τὸν ἸΔ' αἰῶνα γενναῖοι ἐπίκουροι τῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐδείχθησαν οἱ κράλαι καὶ οἱ δεσπότες τῆς



Σερβίας καὶ αἱ εὐεργεσίαι αὐτῶν παρετάθησαν μέχρι τῆς καταλύσεως τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς Σερβίας. Τοῦτ' αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῆ καὶ περὶ τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ ὅστις παρέτεινε τὰς συνδρομὰς αὐτοῦ πρὸς τὸ "Ἅγιον" Ὄρος μέχρι τοῦ ΙΗ' αἰῶνος.



### ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΟΝ ΔΑΣΟΣ ΕΞ ΑΡΙΩΝ

Κάτωθι αὐτῶν φωτογραφούμενος ὁ ἡμέτερος Διάκονος (†) Κοσμᾶς ὅστις κατέλιπε τὴν Χρονογραφικὴν καὶ Τοπογραφικὴν ἱστορίαν τοῦ "Ἁγίου" Ὄρους.

### ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ Ι. ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΓ. ΟΡΟΥΣ

Ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ καὶ Θεῷ διαβεβαιοῦμεθα καὶ κηρύσσομεν ὅτι ἐγκαρδίως τὸν ἱερὸν τοῦτον τόπον φιλοῦντες ποιούμεν τὴν εὐαγγελικὴν στάσιν καὶ εὐδαιμονίαν αὐτοῦ καὶ τὴν αἰνῆ διατήρησιν τῶν προαιωνίων δικαίων καὶ προνομίων αὐτοῦ.

Καρυαὶ τῇ 18' Σεπτεμβρίου 1887

† Ὁ Πατριάρχης πρ. Κωνσταντινουπόλεως  
**ΙΩΑΚΕΙΜ**



## ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΙΣ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΑΘΩ

Ἐν ἓκ τῶν σπουδαιότερων πραγμάτων ὅπερ σώζεται εἰς τοὺς Ἁγιορείτας μοναχοὺς ἀναντιρρήτως εἶναι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ τάξις. Ὁ πανδαμάτωρ χρόνος παρέσυρεν ἔθνη, βασιλείας, χαρ- κτήρας, πολιτισμοὺς κλπ. εἰς τὴν ἱστορίαν δὲ θίψας πάντα ταῦτα παρουσιάζει ἤδη νέαν περίοδον βίου τῆς μεγάλης παγκοσμίου οἰκογενείας διὰ τῶν καταπληκτικῶν συγκοινωνιῶν, τῶν εὐεργε- τημάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς χειραφετήσεως τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐργασίας, ἐὰν δὲ ἀπρόοπτα γεγονότα, ἰδίως στηγεροὶ καὶ καταστρεπτικοὶ πόλεμοι, δὲν ἀνακόψουν τὸν πολιτισμόν, ἢ ὅψις τοῦ κόσμου μόλις μετὰ πενήκοντα ἔτη θὰ εἶναι ἐντελῶς διαφοροτικὴ καὶ ἀσύλληπτος εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, ἀλλ' ἢ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἐκκλησιαστικὴ τάξις οὐδόλως ἐπηρεάσθη κατὰ τὴν πάροδον τῶν αἰῶνων καὶ τῶν διαφορῶν πολιτικῶν μεταβολῶν, ὃ δὲ ὑπέροτος νόμος τοῦ μετασχηματισ- μοῦ καὶ τῆς προόδου ὃ διέπων καὶ ἀπάγων τὰ πάντα ἐν τῷ σύμπαντι φαίνεται ὅτι ἔχει τὴν ἐξαίρεσίν του. Αἱ διάφοροι πολι- τικαὶ τρικυμῖαι αἱ ἐνσκήψασαι εἰς τὴν Μακεδονίαν μας καὶ ὀλόκληρον τὸ βυζαντινὸν κράτος δὲν ἴσχυσαν νὰ διαταράξουν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ νὰ ἐπηρεάσουν τὸν αἰώνιον αὐτῆς τύπον.

Ἀληθῶς ἡ ἄκρα ἐμμονὴ καὶ σταθερότης τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας εἰς τὰ πατρώα μέχρι καὶ τῶν ἐπουσιωδῶν αὐτῶν λεπτομερειῶν εἶναι ἐνσαρκωμένη εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐντεῦθεν δὲ φανερόν καθίσταται πόσον οἱ ἀρχαιότεροι μοναχοὶ συνετέλε- σαν ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν Διάσωσιν τῶν πολυτιμωτάτων ἡμῶν ἐθνικῶν βάσεων, αἵτινες κατεστρατηγοῦντο ἐπὶ αἰώνας ὑπὸ τῶν ἀλαθῆτων (!) καὶ τοῦ πλήθους τῶν ὀπαδῶν αὐτῶν. Ἡ ἐργασία αὐτὴ τῶν μοναχῶν συνετέλεσεν σπουδαίως εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἔθνους ἀπὸ τοῦ θανάτου ἐκ τῆς Παπικῆς Ῥώμης.



Ἡ ἀρχαιοπρεπὴς διαίρεσις τῶν ναῶν, ἡ βυζαντινὴ μουσική, οἱ μελανοφοροῦντες μοναχοί, οἱ μανδυοφόροι ἑφημέριοι, οἱ Ἐκκλησιαστικοί, οἱ κανονάρχαι καὶ οἱ λοιποὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀξιωματοῦχοι ἴστανται εἰς τὰς θέσεις των ὡς ἴσταντο πρὸ αἰῶνων, πρὸ χιλιετηρίδος ὀλοκλήρου. Παρακολουθῶν κανεὶς νυκτερινὴν ἀκολουθίαν εἰς ἀρχαῖον ναὸν τοῦ Ἁγίου Ὁρους νομίζει ὅτι εἶναι θῦμα ὀνειρώτου ἀναπαριστῶντος βυζαντινοὺς αἰῶνας ἢ ὅτι μετεβλήθησαν οἱ νόμοι τῆς φύσεως καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἐπαλινδρόμησε κατὰ χίλια ἔτη.

Αἱ ἐντυπώσεις εἶναι περισσότεραι ἐὰν εἰσέλθῃ τις πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀκολουθίας. Καὶ ὁ ἐστερημένος πίστεως καὶ ὁ ἀνεπίδεκτος ποιήσεως, θὰ αἰσθανθῇ κατ' ἀνάγκην πάνδημόν τινα ἐντύπωσιν. Αἱ ἐκ τοῦ ἀμυδροῦ φωτὸς ἀόριστοι μορφαὶ πάντων τῶν ἁγίων διεσπαρμέναι ἐπὶ παντὸς μέρους τοῦ ναοῦ, ἡ παγερὰ σιωπή, ἡ ἀόριστος ὁσμὴ τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ λιβανωτοῦ, ταῦτα πάντα προξενοῦν μεγαλοπρεπῆ τινὰ τρόπον καὶ ὁ νοῦς βυθίζεται εἰς μακρυνοὺς χρόνους καὶ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀνευ οὐδενὸς κόπου.

Οἱ ναοὶ φωτίζονται τὴν νύκτα ἀσθενέστατα ὥστε τὰ ἐν αὐτοῖς ἀντικείμενα γίνονται δισδιάκριτα. Κανδηλαὶ μὲ ἀσθενέστατον φῶς δίδουν ὄψεις φοβερὰς εἰς μεγάλας εἰκόνας. Μοναχοὶ ὡς σκιαὶ διερχόμενοι σταυροκοποῦνται, καὶ τοποθετοῦνται εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις. Ἐκ τινος σκιαῆς ἐξέρχεται μέλος ἱερόν, ἀρχαιοπρεπὲς καὶ δὲν δύναται τις νὰ προσδιορίσῃ ἐὰν ἡ φωνὴ τῆς σκιαῆς ἀνήκει εἰς τοῦτον ἢ ἄλλον τινὰ κόσμον. Εἰς τοὺς ἱστορικοὺς τούτους ναοὺς συγκεντροῦται πᾶν ὅτι δύναται δι' εἰκονικῶν παραστάσεων νὰ ὑψώσῃ τὰς διανοίας ἐκ τῆς θεωρίας τῆς χριστιανικῆς φιλοσοφίας.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον, τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν ὥραν (ἀγιορειτικὴν ἔκτην ἢ ἐβδόμην) - ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ἐπισημότητος τῆς ἡμέρας - ὁ ἐκκλησιάρχης πορεύεται εἰς τὸν ἡγούμενον οὗτινος κτυπῶν τὴν θύραν τοῦ δωματίου φωνεῖ συγχρόνως «Δί' εὐχῶν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐλέησον ἡμᾶς», καὶ ὁ ἡγούμενος ἔσωθεν ἀπαντᾷ «Ἄμήν», μεθ' ὃ κατὰ τοῦτον ἀκριβῶς τὸν τύπον κτυπᾷ διὰ τῆς μεγάλης κλειδὸς τῆς Ἐκκλησίας ἢ μικρᾶς ξυλίνης σφύρας τὰς

θύρας πάντων τῶν ἀδελφῶν φωνῶν τὴν αὐτὴν εὐχὴν καὶ ἀξιῶν ὅπως ἀκούσῃ ἔσω τὴν ἀπάντησιν, τὸ «Ἀμήν» Κατὰ τὴν διάκριαν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ὁ ἕτερος τῶν ἐκκλησιαρχῶν ἀνάπτει ἐν τῷ ναῷ τὰς πολυπληθεῖς κανδήλας, φροντίζων ἵνα πᾶσαι μὴ δίδουν παρὰ ἐντελῶς ἐλάχιστον φῶς μόλις διακρινόμενον

Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας, ἥτις εἶναι προωρισμένη διὰ τὸν κανόνα - ἰδιαιτέραν προσευχὴν - τοῦ μοναχοῦ, ὁ ἐκκλησιάρχης ἐπανερχεται εἰς τὸν ἡγούμενον ποιῶν ἐνώπιον αὐτοῦ γονυκλησίαν καὶ ἀσπαζόμενος τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ, πορεύεται κατόπιν εἰς τὸν ναὸν καὶ κτυπᾷ τὸν εἰδικὸν κώδωνα, εὐθύς δὲ τὸ ξυλοσήμαντρον ἢ χειροσήμαντρον ὡς λέγουν αὐτὸ οἱ μοναχοὶ καὶ ὅπερ συμβολικῶς εἰκονίζει τὸν Νῶε κτυπόντα ὡσαύτως ξύλον ὅπως εἰσέλθουν ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ καὶ ἄνθρωποι καὶ κτήνη. Τὸ ξυλοσήμαντρον εἶναι σανὶς 10 ἑκατοστομέτρων πλάτους καὶ 1 1/2 μ. μήκους, ἐκ φιλύρας, ὅπερ διὰ ξυλίνου σφύρας κτυπᾷ ἁρμονικῶς εἰς τρεῖς περιόδους ὁ ἐκκλησιάρχης βαδίζων βραδέως πέριξ τοῦ ναοῦ.

Εἰς τὸν τελευταῖον κτύπον τῆς ξυλίνης σφύρας ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς, φέρων μανδύαν, ἄρχεται τοῦ «εὐλογητὸς ὁ Θεός», ὁ δὲ ἀναγνώστης τοῦ «μεσονυκτίου», ἄρχεται αὐτοῦ, τοῦ ἡγουμένου ἱσταμένου εἰς τὸ ἀντίθετον τοῦ ἱερέως ἄκρον. Πάντες οἱ μοναχοὶ δέον νὰ εἰσέρχωνται σημαιομένοι τοῦ ξυλοσημάντρον, φέροντες τὸ ἐπανεκαλύμμαυχον ἐπὶ κεφαλῆς, ὅπερ εἰκονίζει τὴν ἀκακίαν καὶ τὴν νοητὴν περικεφαλαίαν τῆς σωτηρίου ἐλπίδος.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ μεσονυκτίου ὁ ἐκκλησιάρχης ποιῶν γονυκλησίαν ὡς προείπομεν εἰς τὸν ἡγούμενον κτυπᾷ τὸ σίδηρον, ὅπερ εἶναι παχὺ τι ἔλασμα σιδηροῦν κυρτὸν ἢ μάλλον στρεβλόν, ἀρχαίαν μὲν ἔχον τὴν ἱστορίαν, τὸν δὲ ἦχον μονότονον ὡς τὸ σχῆμα του. Τοῦτο δηλοῖ τὴν ἔναρξιν τοῦ ὄρθρου τῶν καθημερινῶν, τὰς δὲ ἑορτὰς καὶ Κυριακὰς μετ' αὐτὸ σημαίνονται οἱ κώδωνες, πολυάριθμοι ὄντες ἐν τοῖς κωδωνοστασίαις τῶν Μονῶν διὰ τρόπου ἁρμονικωτάτου. Οἱ κώδωνες τοῦ Ἁγίου Ὁρους οὐδέποτε καὶ κατὰ τὰς δεινὰς ἀκόμη ἡμέρας ἔπαυσαν ἠχοῦντες καὶ διερχομένου τὰ εὐσεβῆ αἰσθήματα τῶν μοναχῶν, δι' ὃ οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ συγκινηθῆ βυθιζόμενος εἰς τὸ παρελθόν. Πολλάκις δεκαπεντὰς κωδῶνων σημαίνονται ὑφ' ἑνὸς μοναχοῦ διὰ χειρῶν καὶ ποδῶν αὐτοῦ.



Μετὰ τὰς ὑπὲρ παντὸς τοῦ κόσμου δεήσεις τοῦ ἱερέως, ὁ ἡγούμενος, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἀναγνώστης εἰσέρχονται εἰς τὸ ἔνδον τοῦ Ναοῦ ἔνθα ἀναγιγνώσκεται καὶ ψάλλεται ὁ ὄρθρος.

Ὁ πλήρης λαμπρῶν νοημάτων ἐξάψαλμος τοῦ Προφητάνακτος Δαυὶδ ἀπαγγελλλόμενος ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ἀκούεται παρὰ πάντων ἐν μεγίστη σιγῇ καὶ ἐντελεῖ ἀκινήσια. Μετὰ τὴν ἐκτενή τοῦ ἱερέως ἀναγιγνώσκεται ἐν κάθισμα ἐκ τοῦ ψαλτηρίου καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν προσέρχεται ὁ εἰς τῶν ἐκκλησιαρχῶν ἐνώπιον τοῦ ἡγουμένου κρατῶν κηρίον ἀνημένον καὶ ποιεῖ τὸ τῆς ὑποκλήσεως σχῆμα κάμπτον τὸ σῶμα καὶ κλίνων τὴν κεφαλὴν. Ὁ ἡγούμενος ἀνταποκρίνεται δι' ἑλαφρᾶς κλίσεως τῆς κεφαλῆς, αὐθωρεῖ δὲ ὁ ἡγούμενος διέρχεται μετὰ τοῦ φωτὸς ἔμπροσθεν ἀπάντων τῶν στασιδίων τῶν μοναχῶν παρατηρῶν ποῖοι τυχὸν ἀπουσιάζουν, μεθ' ὃ ἀπέρχεται εἰς τὰ δωμάτια τῶν τελευταίων ἐγείρων καὶ σφοδρῶς ἐπιτιμῶν αὐτούς, ἢ ἀποστέλλει τὸν ἐκκλησιάρχην καὶ καλεῖ νὰ παρουσιασθοῦν ἐνώπιόν του οἱ ἀπουσιάζοντες τοὺς ὁποίους καὶ ἐπιτιμᾷ.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὠρισμένων ἐκ τοῦ ψαλτηρίου καθισμάτων, ψάλλονται οἱ κανόνες διὰ φωνῆς σεμνῆς καὶ ἡρέμου κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην συνήθειαν τοῦ μοναχισμοῦ, ἀνανεομένων δις ἢ καὶ τρις τῶν ψαλτῶν μοναχῶν. Κατὰ τὴν Ἡ' ᾠδὴν ὁ ἐκκλησιάρχης κυτπᾷ τὸ κιρτὸν σίδηρον ἵνα σημάνη τὴν προσέγγισιν τῆς Θ' ᾠδῆς καὶ ἵνα ἐπανεέλθουν εἰς τὸν ναὸν οἱ δι' ἀπολύτους ἀναγκαίας ἐργασίας ἐξελθόντες. Μετ' ὀλίγον ψάλλονται τὰ πασαπνοᾶρια καὶ ἡ στιχολογία αὐτῶν ὅπερ ἀναντιρῆτως εἶναι τὸ ὠραιότερον καὶ ἐνθουσιοδέστερον ἐμβατήριον τῆς ἱεραῆς προσευχῆς. Οὐδὲν πρᾶγμα δύναται νὰ συγκινήσῃ πλειότερον τῆς πρὸς τὸ σύμπαν ἐκκλήσεως ταύτης τοῦ Προφητάνακτος ὅταν ἐμμελῶς ψάλλεται.

Ὅταν ὁ τῆς ἡμέρας Ἅγιος δὲν ἔχει δοξολογίαν, ἡ στιχολογία αὕτη ἀπλῶς ἀναγιγνώσκεται, οὐχ ἦττον ἔπρεπε πάντοτε νὰ ψάλληται μετὰ προσοχῆς καὶ τέχνης τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τοῦ Ὁμήρου τῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ συγκινήσῃ καὶ ὅταν ἀμαθῶς προφέρεται. Μετὰ τοὺς αἴνους ψάλλεται ἐμμελέστατα ἡ δοξολογία, τὸ ἀρχαιότερον πάντων τῶν τῆς Ἐκκλησίας ᾠμάτων κατὰ τοὺς τρόπους καθ' οὓς οἱ κράτιστοι τῶν μουσικοποδιδασκάλων ἐμελοποίησαν αὐτήν.



Ἐν τέλει ἀναγιγνώσκειται ἡ ποώτη ὥρα, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὁποίας σβέννυνται πάντα σχεδὸν τὰ φῶτα, τὸ δὲ σῶμα ἐξηνιλημένον ἐκ τῶν νυκτερινῶν τούτων ἀγωνισμάτων γίνεται ὡς φόρτος βαρὺς, μάλιστα εἰς τοὺς νέους, οἱ πόδες ἀδιακρόπως κάμπτονται, ἡ καρδία περιπτύσσεται μετὰ τοῦ Μορφῆως καὶ ἀπωθεῖ αὐτὸν ἐναλλάξ. Ἄπασα ἡ ὕλη ἐξαντληθεῖσα διαμαρτύρεται καὶ ἀρνεῖται νὰ ὑπακούσῃ, ἀλλὰ τὸ ἐγώ, τὸ αἰδίδιον ἐκεῖνο ἐγώ, ἡ ἀληθὴς καὶ ἀδιάφθορος τοῦ ἀνθρώπου οὐσία, ἡ ψυχὴ ἡ καθελκομένη ἐν τῇ γῆ ὑπὸ τῶν βαρῶν τοῦ σαρκίου, ἀλλ' ἀπαύστως ἀφιεμένη τοῦ ἀπέιρου ἀνθίσταται καὶ ἐπιβάλλεται.

Ὁ ἐκκλησιάρχης ταύτην τὴν ὥραν φέρων μανδύαν κυπαῖ τὸ ξυλοσήμαντρον διὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἣτις τελεῖται καθ' ἐκάστην εἰς τὰς Ἱ. Μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ὁ ἱερεὺς φέρων ὡσαύτως μανδύαν καὶ ἐπανωκαλύμμαυχον «πέρνει καιρὸν» καὶ ὁ ἀναγνώστης ἀναγιγνώσκει τὰς ὥρας τρίτην καὶ ἕκτην ὅτε ὁ πρῶτος ποιεῖ τὴν πρόθεσιν.

Ἀρχεται ἡ λειτουργία καὶ ψάλλονται τὰ τυπικὰ πάντοτε μετ' ὕφους ταπεινοῦ. Τὸ παράδοξον σίδηρον ἀγγέλει τὴν ἐπικειμένην ἀνάγνωσιν τοῦ ἀποστόλου καὶ τοῦ εὐαγγελίου, πρὸ τῶν ὁποίων ψάλλεται ὁ τρισάγιος ὕμνος ζωηρᾶ τῇ φωνῇ διὰ τρόπον ἰδιορρυθμίου καὶ μελωδικωτάτου.

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ὁ εἰς τῶν ἐκκλησιαρχῶν θυμιᾷ ἅπαν τὸ ἐκκλησίασμα διὰ τρόπον παραδόξου φέρων τὸν ἀπαραιτήτον μανδύαν κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ θυμιατήριον ἀργυροῦν συγκείμενον ἐκ σφαιροειδοῦς ἢ κωνοειδοῦς πυροθήκης προσηρμοσμένης εἰς τὸ ἄκρον ἐπὶ ἐπιμήκους πλακὸς ἣτις εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον αὐτῆς φέρει κωδωνίσκους. Τὸ θυμιατήριον τοῦτο κρατῶν ἔξ ὑποβάθρου τινὸς ὅπερ εὐρίσκεται κάτωθεν σείει ἔμπροσθεν ἐκάστου, ὥστε οἱ μὲν κωδωνίσκοι νὰ κροτοῦν εἰς τὸν βραχίονα αὐτοῦ, ἡ δὲ πυροθήκη νὰ ἐξάγῃ ἑλικοειδῶς τὸν καπνὸν τοῦ μοσχοθυμιάματος. Ὁ ποιῶν τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην καλύπτει τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα μέχρι τῆς ὠμοπλάτης διὰ μεγάλου λινοῦ ἢ μεταξωτοῦ μανδυλίου.

Τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον ἀναγιγνώσκειται ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἐν τῇ Φραΐα Πύλῃ ἢ Βασιλικῇ, ἐν δὲ ταῖς Κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου μετ' ἀπλότητος μεταξὺ καὶ πρὸς δυσμὰς τῶν



δύο χορῶν, ἐπὶ δικελοῦς κινητοῦ ἰκριώματος, διότι ἄμβωνες δὲν ὑπάρχουν εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Τὸ χερουβικὸν ψάλλεται πάντοτε ἐκ βιβλίων ἐντύπων γνωστῶν καὶ ἐξαιρέτων μουσικοδιδασκάλων ὧν ἡ γενεὰ φαίνεται ἐκλιποῦσα. Κατάχρησις θεωρεῖται τὸ ψάλλειν ἀπὸ χειρογράφου τετραδίου τὰ ἀποκυήματα τῆς μούσης τοῦ τυχόντος, ἅτινα ὁμολογουμένως συνέτειναν ἀλλαχοῦ εἰς τὴν ἐξαχρείωσιν τῆς ἡδείας καὶ σεμνῆς ἡμῶν βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Τὴν τάξιν ταύτην παρακολουθεῖ ὁ τυπικάρης. Ὁ τυπικάρης ἐν Ἁγίῳ Ὁρει ὅστις διευθύνει τὰς ἀκολουθίας εἶναι ὁ Κέρβερος τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων καὶ παρ' αὐτοῦ ἀναμένουν πάντες διαταγὰς καὶ ὁδηγίας. Εἰς τὰς ἰδιορρυθμοὺς Μονὰς ὁ τυπικάρης ἔχει μεγαλύτερον κῦρος, ἐνῶ εἰς τὰς κοινοβίους ἡ ἰσχὺς τοῦ ἡγουμένου ἐξουδετερεῖ πολλὰκις αὐτόν. Μὲ ἓνα λόγον ὁ τυπικάρης εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἁγ. Ὁρει. Ἐκεῖναι δὲ αἱ Μοναὶ αἵτινες δὲν ἔχουν ἀξιότους τοιοῦτους ἥκιστα διακρίνονται διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῶν τάξιν.

Αἱ ἀγρυπνίαι αἱ διαρκοῦσαι ὀλόκληρον τὴν νύκτα εἶναι συχναὶ περὶ τὰς 35-40 ἐτησίως, μακραὶ καὶ κοπιαστικάι. Μονῶν τινῶν αἱ ἀγρυπνίαι, κατὰ τὰς ἐορτὰς αὐτῶν παρατείνονται ἐπὶ 14-16 ὥρας. Κατ' αὐτὰς ψάλλονται τὰ ἀρχαιοπρεπέστατα ἐκεῖνα μέλη ἅτινα πολυτογραφηθέντα ἀπ' αἰῶνων ἐν Ἀθῶ ἔλαβον τύπον αἰώνιον· τοιαῦτα εἶναι τὰ ἀνοιξαντάρια Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, τὰ κεκραγάρια, τὰ δοξαστικά τοῦ Ἰακώβου, τὸ μονόρρυθμον Φῶς Ἰλαρόν, οἱ πλήρεις μέλλους καὶ ἀπλότητος πολυέλαιοι καὶ αἱ δοξολογίαι, καὶ τὰ Χερουβικά καὶ Κοινωνικά διαφόρων ἀρχαίων μουσικοδιδασκάλων οἵτινες μόνοι ἐγνώρισαν τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν καὶ ἐποίησαν αὐτὸ μετὰ θαυμαστῆς καὶ ἀμιμήτου ἐπιτυχίας.

Οἱ Μοναχοὶ τῶν κοινοβίων Μονῶν μικρὸν μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν (περὶ τὴν 2αν ἢ 3ην ὥραν τῆς ἡμέρας) πορεύονται εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τοῦ ἡγουμένου, φέροντες ἅπαντες ἐπανοκαλύμμαυχα καὶ τοποθετοῦνται εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις, μετὰ δὲ τὴν τῆς τραπέζης εὐχὴν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ ἡγουμένου ἀρχοῦνται πάντες ἐσθίοντες καὶ κάτω νεύοντες, ἐνῶ εἰς τεταγμένον ἀδελφὸς ἀναγιγνώσκει τὸν βίον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας. Μετὰ

τὴν τυπικὴν εὐχαριστίαν ἔξερχονται κατὰ τάξιν προπορευομένου τοῦ ἀναγνώσαντος εἶτα τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν. Ἐκ τῆς θέσεώς του ὁ ἀναγνώστης ἕως ὅτου φθάσῃ εἰς τὴν θύραν τῆς τραπέζης φωνεῖ τὸ «Δι' εὐχῶν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν κλπ.» μεθ' ὃ βάζει μετάνοιαν πρὸς τοὺς ἔξερχομένους ἀδελφούς, αἰτῶν δι' αὐτοῦ συγνώμην. Ἀντιστοίχως αὐτοῦ βάζουν μετάνοιαν ὁ μάγειρος καὶ ὁ τραπεζάρης αἰτοῦντες καὶ αὐτοὶ συγνώμην, ὁ δὲ ἡγούμενος διαρκῶς εὐλογεῖ τοὺς ἔξερχομένους οἵτινες ἀπέρχονται εἰς τὰ δωμάτια αὐτῶν ἢ εἰς τὰς ἐργασίας των ἢ εἰς ἄλλην κοινὴν ἐργασίαν. Τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς μεγάλας ἑορτὰς ἢ ἐν τῇ κοινῇ τραπέζῃ τῶν κοινοβίων Μονῶν εἴσοδος τοῦ ἡγουμένου γίνεται μεθ' ἱκανῆς πομπῆς σημαινομένου προηγούμενος εἰδικοῦ κώδωνος, φέροντος τὸν ἡγουμενικὸν μανδύαν καὶ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον καὶ δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαρχῶν κρατούντων μεγάλα κηροπήγια (εἰσοδικά), προπορευομένου τοῦ ψάλτου ψάλλοντος τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας εἰσέρχεται ἐν τῇ τραπέζῃ ἀκολουθούντων πάντων τῶν ἀδελφῶν, τοῦ ἀναγνώστου ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἀρχομένου τῆς ἀναγνώσεως κατόπιν τῆς πρὸς τοῦτο προσευχῆς

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν ὁ ἐφημέριος κτυπᾷ τὸ ποτήριον νεύοντος τοῦ ἡγουμένου, ὅστις συγχρόνως ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, μεταλαμβάνει τοῦ οἴνου, δίδων οὕτω τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς νὰ πίουں.

Ὁ ἡγούμενος διατάσσει τὴν παῦσιν τῆς ἀναγνώσεως ἀφοῦ πληροφορηθῆ ὅτι πάντες ἔφαγον, ἀναμένει δὲ μικρὸν ἔτι ἐν σιωπῇ χάριν τῶν γερόντων, μεθ' ὃ προσερχόμενος ὁ ἀναγνώστης λαμβάνει τὴν εὐλογίαν, ἀπλοῦν τεμάχιον ἄρτου.

Ἐὰν εἶναι ἑορτὴ προσάγονται τὰ κόλυβα ἅτινα εὐλογοῦνται καὶ διανεμόνται, εἶτα προσέρχεται ὁ τραπεζάρης καὶ λαμβάνει τὴν εὐλογίαν του τεμάχιον ἐπίσης ἄρτου. Ἀνίστανται δὲ πάντες καὶ ἀναγιγνωσκομένης τῆς εὐχαριστίας ἔξερχονται κατὰ τὴν τάξιν.

Τὰς Κυριακὰς μετὰ τὸν ἀναγνώσαντα λαμβάνει τὴν εὐλογίαν ὁ τραπεζάρης καὶ ἐνῶ πάντες ἀνίστανται καὶ τοποθετοῦνται ἔκτος τῶν τραπεζῶν ὁ ἡγούμενος εὐλογεῖ τὴν μερίδα τῆς Παναγίας λέγων. «Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς ὑπερευλογημένης ἐνδόξου



Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου κλπ.» καὶ λαμβάνει ψυχίον παρ' αὐτῆς δεχόμενος καὶ εὐλογῶν τὸ θυμίαμα ὅπερ προσάγει ὁ ἐκκλησιάρχης. Εἶτα πάντες ἀποσπῶσιν ἐκ τῆς προσαγομένης μερίδος μικρὸν ψυχίον καὶ θυμιᾷ αὐτοὺς ὁ ἐκκλησιάρχης, κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν τῆς πράξεως ταύτης εἰς τῶν ἀδελφῶν ψάλλει ἑμμελῶς τὸ «Ἄξιον Ἔστιν» ὑπηχούντων τῶν λοιπῶν.

Κατόπιν τούτων ὁ ἀναγνώσας ἀπαγγέλει τὰς εὐχαριστηρίους εὐχὰς διὰ τρόπου μακροῦ, ὁ δὲ ἠγούμενος μνημονεύει πάντων ζώντων καὶ νεκρῶν οἵτινες εὐηργέτησαν τὴν Μονὴν καὶ τὴν ἀδελφότητα.

Ἡ ἐκ τῆς τραπέζης ἔξοδος γίνεται ὡς ἐξῆς: Προπορεύεται ὁ ἀναγνώσας μετ' αὐτὸν εἰς ψάλτης ψάλλον τὸ τροπάριον τοῦ προστάτου ἁγίου τῆς Μονῆς· εἶτα ὁ ἠγούμενος προχωρεῖ πρῶτος τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀκολουθούντων κατὰ τάξιν καὶ ἴσεται πρὸς τῆς ἔξοδου εὐλογῶν κλπ. ὡς προείπομεν. Μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ καὶ ἀποδύεται τὸν μανδύαν. Ἐὰν εἶναι μεγάλη ἑορτὴ ἢ τῆς Μονῆς ἑορτὴ, τότε προχωρεῖ μέχρι τοῦ πολυελαίου τοῦ καθολικοῦ, οὔτινος ἀνάπτονται τὰ φῶτα· γίνεται δέησις ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ διακόνου, μεθ' ἧν ὁ χορὸς ψάλλει τὸν πολυχρονισμόν οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἀσπάζονται τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

Τρεῖς ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἀναγιγνώσκεται ἡ Θ' ὥρα ἐν τῇ λιτῇ τοῦ Ἰ. Ναοῦ, μεθ' ἧν ὁ ἑσπερινὸς καὶ μετ' αὐτὸν ψάλλεται κανὼν τῆς Θεοτόκου ἢ ἁγίου τινός.

Εὐθὺς μετὰ τὸν ἑσπερινὸν ἀπέρχονται οἱ μοναχοὶ εἰς τὴν τραπέζαν διὰ τὸ δεῖπνον κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἀπλῶν ἡμερῶν.

Ἄμα τῇ δύσει τοῦ ἡλίου ἀναγιγνώσκεται τὸ ἀπόδειπνον προστιθεμένων καὶ τῶν Οἴκων τῆς Θεοτόκου (χαιρетиμων), μεθ' ὃ ἕκαστος ὀφείλει νὰ κλειθῇ εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ καὶ κατακληθῇ, ἵνα προθύμως ἀναστῇ κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ μεσονυκτίου.

Οἱ μοναχοὶ τῶν κοινοβίων Μονῶν ἐκάστην Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν ἀπέχουν οἴνου καὶ ἐλαίου, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχη κατάλυσις καὶ ἐσθίουν ἅπαξ τῆς ἡμέρας, τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἐσθίουν δὶς, ἔξαιρουμένων τῶν Νηστειῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ὅτε ἅπαξ ἐσθίουν καθ' ἐκάστην ἄνευ οἴνου καὶ ἐλαίου ἔξαιρουμένων τῶν Σαββάτων καὶ Κυριακῶν Ὡσαύτως καὶ τὸ ἑσθίον τῆς Θεοτόκου δὲν καταλύουν οἶνον καὶ ἔλαιον.

Τὰ φαγητὰ αὐτῶν εἶναι ὄσπρια, ζυμαρικά, κηπουρικά ἐν γένει, ἰχθεῖς νωποὶ καὶ ἀλίπαστοι καὶ τυροί. Σπανίως ἐσθίουν ὦν καὶ βούτυρον, κρέας ὅμως οὐδέποτε, οὐδὲ καὶ κατὰ τὸ Πάσχα. Εἰς τὰς ἰδιορρυθμοὺς ὅμως Μονὰς καὶ τοὺς Κελλιώτας ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις κρέατος κατὰ τὰς ἐλευθέραις ἡμέραις.

Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς εἰς πάντα νὰ συτίζηται κρυφίως καὶ ἰδιορρυθμῶς. Διὰ φοβερῶν ἀρῶν καὶ φρικωδῶν ἐπιτιμιῶν τῆς Μεγάλης Τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ Συνοδικῶν Σιγγιλλίων ἀπαγορεύεται πᾶσα ἰδιορρυθμὸς πρᾶξις δυναμένη νὰ σκανδαλίση τὰς αὐστηροτάτας περὶ ἰσότητος ἀρχὰς τῶν κοινοβίων Μονῶν.

Οὐδεὶς ἐπιτρέπεται νὰ μεταβῇ μακρὰν τῆς Μονῆς πλέον τοῦ τετάρτου τῆς ὥρας χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν καὶ εὐλογίαν τοῦ ἡγουμένου. μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν δέον αὐτῷ νὰ λάβῃ τὴν ἡγουμενικὴν εὐλογίαν. Ἡ εὐλογία λαμβάνεται διὰ γονυκλησίας μετὰ χειροφιλήματος. Τὸν τύπον τοῦτον δέον νὰ ἀκολουθοῦν πάντες ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου, ὡσάκις ἀναλάβουν οἰανδήποτε ἐργασίαν, ἢ θὰ σταλοῦν εἰς μακρὰν ἀποστολήν.

Αἱ κοινὰ ἐργασίαι ὁρίζονται εἰς τὰς κοινοβίους Μονὰς ὑπὸ τοῦ οἰκονόμου, εἰς δὲ τὰς ἰδιορρυθμοὺς ὑπὸ τοῦ δικαίου καὶ εἰς τὰς Σκήτας καὶ κελλῖα ὑπὸ τοῦ Γέροντος. Μέγα ξυλοσήμαντρον εἰς τὰς Μονὰς προσκαλεῖ πάντας ὅπως κατέλθουν εἰς τὸ προαύλιον καὶ λάβουν διαταγὰς. Ὁ οἰκονόμος, ἢ ὁ δικαῖος λαμβάνουν διαταγὰς ἐκ τῶν προϊσταμένων, ἀλλ' ἐν τῇ ἐκτελέσει τάσσουν οὗτοι ἑαυτοὺς πρώτους. Ὁ ἡγούμενος π. χ. εἰς τὰς κοινοβίους Μονὰς καὶ οἱ ἐπίτροποι εἰς τὰς ἰδιορρυθμοὺς ὀφείλουν πρώτοι νὰ πορευθοῦν εἰς τὴν κοινὴν ἐργασίαν, ἣτις ὀνομάζεται «παγγενία».

Διάφοροι τιμωρία εἶναι προορισμένοι διὰ τοὺς ἀπειθεῖς, τοὺς φατριαστὰς καὶ τοὺς δι' οἰονδήποτε τρόπον παρεκτροπομένους. Αἱ πνευματικαὶ τιμωρία προηγοῦνται, ἐν ὑποτροπῇ δὲ προστίθενται καὶ ὕλικαὶ ἄνευ βίας καθόσον ἄγνωστοι εἶναι εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς μοναχισμόν αἱ παντοειδεῖς τιμωρία τῶν μοναχικῶν ταγμάτων τῆς Δύσεως. Αἱ πνευματικαὶ συνίστανται εἰς προσθήκην πνευματικῶν ἀγώνων ἢ νηστείας. Αἱ ὕλικαί, εἰς ἔξοριαν εἰς παρακείμενον ἀμπελῶνα ἢ εἰς ἑτέραν Μονήν. Συνήθης τιμωρία εἰς τὰς κοινοβίους Μονὰς εἶναι τὸ κομβοσχοίνιον



## ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΘΑ ΣΕ ΞΕΧΑΣΩ

Ἦτο καλοκαίρι 1931. Τὸ ἐνθυμοῦμαι καλά. Εἴμεθα μαζί με τὸν ἀείμνηστον συνάδελφόν μου. Θεμ. Κ. Λιβᾶν εἰς τὸ ἀλησμόνητον καὶ Ἀγιώνυμον Ὄρος Ἀθω. Μᾶς φιλοξενοῦσε ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου καὶ τῆς «πέτρας» οἰκοδομημένη καὶ θαυμασία κατὰ τὴν θέαν ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον Ἱερά Μονὴ τῆς Σιμωνόπετρας. Εἴμεθα ἀμφοτέρω ὑποψήφιοι καθηγηταὶ διὰ τὴν περίφημον καὶ ιστορικὴν νεωτέραν Ἀθωνιάδα Ἱερατικὴν Σχολήν. Καὶ μέχρις οὗτο ἔλθῃ τοῦ Σταυροῦ, μέχρις οὗτο δηλαδὴ ἀνοίξῃ ἡ Σχολή, ὁ ὑποφαινόμενος ἔκαμνε καὶ χρῆν Γραμματέως εἰς τὴν ἀναφερομένησαν Ἱ. Μονήν. ὦ! πόσον καλά, ἀλλὰ καὶ πόσον συγκινητικὰ

ἐν τῇ τραπέζῃ διὰ τοῦς ἑλαφρῶς πταίσαντας. Τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐσθίουν οἱ ἀδελφοί, ὁ πταίσας περιστρέφων τοὺς κόμβους τεραστίου κομβοσχοινίου λέγει τὴν εὐχὴν εἰς ἕκαστον κόμβον «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἔλεησόν με τὸν ἁμαρτωλόν». Εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς τραπέζης καλεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης καὶ ὁμολογεῖ τὸ σφάλμα αὐτοῦ ζητῶν τὴν συγχώρησιν τῶν ἀδελφῶν. Ἡ διαπόμπευσις αὕτη ἥτις γίνεται καὶ ὑπὸ τὸν πολυέλαιον ἐν τῷ καθολικῷ ναῷ ἐν ὥρᾳ προσευχῆς εἶναι ἀξιόλογος ὅσον καὶ διδακτικὴ.

Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι ὁ ἰδιόρρυθμος βίος οὐδὲν τούτων ἔχει. Ὅταν εἷς τινα ἰδιόρρυθμον Μονὴν ὑπάρχη καλὴ διοίκησις οἱ ἐπίτροποι αὐτῆς ἐλέγχουν ἰδιαίτερος τοὺς περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν ἀμελεῖς μοναχούς.

Οἱ ἰδιόρρυθμοι μετὰ τὴν θ. λειτουργίαν ἀπέρχονται εἰς τὰ δωμάτια αὐτῶν ἐσθίοντες κατὰ βούλησιν. Οἱ κελλιῶται καὶ ἀσκηταὶ ἀποτελοῦντες μικρὰ κοινόβια ἐσθίουν ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ γέροντος διοριζόμενον ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν προσευχὴν οὔτε εἰς τὴν τραπέζαν καὶ τὴν ἐργασίαν ἔχουν πάντες τὴν αὐτὴν τάξιν.

θὰ ἐνθυμοῦμαι τὰς ἡμέρας ποὺ πέρασα στὴ Σιμωνόπετρα. Μονῆρες βέβαια καὶ καλογηρικὸν τὸ περιβάλλον Ἐγὼ ὄχι «μονήρης». Εἶχα συντροφιά τοὺς ἀγαθοὺς «γεροντάδες» τῆς Μονῆς καὶ τὸν ἀλησμόνητον καὶ ἀδελφικὸν μου φίλον. Γραφικὴ ἐργασία ὀλίγη σχετικῶς. Μελέτη βιβλίων παρμένων ἀπὸ τὴν Βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς πολλή. Καὶ θεολογία καὶ φιλοσοφία ἐπάνω στὰ προβλήματα τῆς νεανικῆς μας ζωῆς καὶ τῆς ζωῆς τῆς κοινωνίας γενικὰ οὐκ ὀλίγη. Ἄλλὰ καὶ τὸ γράψιμο «σχέσεων» σὲ ὄρες ἀναπαύσεως καὶ ἄεμβασμοῦ δὲν πηγαινε πίσω. Καλοκαιρινὸς καιρὸς τότε. Καὶ ἡ ζωὴ γιὰ μᾶς ἀνοιξιὰτικὴ καὶ ἐλπιδοφόρος, παρὰ τὶς τόσες καὶ τόσες περιπέτειές της, παρὰ τὰ βάσανά της Ὁ λαμπρὸς ἥλιος σὺν καλοκαιρινὸς ἔρριχνε ἀκτῖνες καυτερὲς ἀνάμεσα στὰ σκεπασμένα ἄλλοῦ καὶ ἄλλοῦ φαλακρὰ βράχια τοῦ ἱεροῦ βουνοῦ. Μὰ τὸ Αἰγαῖον κάτω μὲ τὸ βαθυγάλαζο χρῶμα του φαινόνταν μιὰ χαρὰ. Ἦσυχον, εἰρηνικόν, ἔστελνε τὶς «ποντιάδες» δροσερές του αὔρες μὲ τὸν χλιοτραγουδισμένο του φλοῖσβον στὴν δαντελωτὴ Ἀγιορείτικη παραλία! Θέαμα θαυμάμασιο! Παιγνίδι Ἀγγελικόν! Ἀρμονία θεϊκὴ! Ἐξαρσις καὶ ἔκστασις μυστηριακὴ! Ἄλλὰ καὶ δύναμις καὶ ὁρμὴ καὶ κέφι γιὰ τὴν ἀληθινὴ χαρὰ τῆς ζωῆς! Κατερχόμεθα γιὰ μιὰ στιγμή ἀπὸ τὴ Σιμωνόπετρα καὶ τὸ βράχο της. Καὶ νὰ μας τώρα στὴ μαγικὴ ἀκρογιαλιά της. Ἀλησμόνητε «Ταρσανά» μὲ τὴν ἀπλωταριά σου ἐπάνω στὸ ἦσυχον καὶ ὑπὴνεμον λιμανάκι σου! Ἀλησμόνητη βρυσούλα τοῦ βουνοῦ μὲ τὸ πεντοκάθαρον καὶ χιονισμένο νεράκι σου! Ἀλησμόνητο πλούσιον ψάρευμα μὲ στρεΐδια καὶ καλάμια! Ἀλησμόνητη περιποίησι τοῦ γέροντα τοῦ «ταρσανά». Μὰ νὰ ὁ πατὴρ Αὐξέντιος, ἄν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη μου, μὲ τὴ βαρκοῦλα τοῦ μοναστηριοῦ. Παιδιά, μήπως θέλετε νὰ σᾶς κάμω μιὰ βόλτα; Μήπως θέλετε νὰ πᾶμε γιὰ νὰ δῆτε καὶ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀγίου Παύλου ποῦ ἔχει τοὺς Κεφαλλωνῆτες καλογήρους; ὦ! μὰ εἶναι νὰ ὁρωτᾶς, πάτερ μου; «Καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον». Οἱ δύο νεαροὶ θεολόγοι στὴ βαρκοῦλα! Καὶ ὁ ἀγαθὸς καλόγερος κωπηλάτης! Λάδι ἢ θάλασσα! Λάδι καὶ γιὰ καὶ ἰσοβάδιση...! Μπάτης τὴν νανουρίζει. Καὶ τὰ κουπιά μετὰ ἀπὸ τὸν σεβάσμιον γέροντα περιέρονται στὰ νεανικὰ χέρια. Καὶ πλέομεν ἀπὸ τὸν ἄετον, ὀλοταχῶς μὲ τὴ χριστιανικὴ χαρὰ καὶ αἰσιοδοξία ζω-



γραφομένη στὰ πρόσωπά μας. Μόνον τὸ «πλάφ» «πλοῦφ» τῶν κουπιῶν ἀκούεται. Ἐννὰ λίγὸ ἢ χριστιανικὴ χαρὰ μας ξεχειλίζει καὶ ἀπὸ τὸ περίσσευμα τῆς καρδιᾶς μας λαλεῖ τὸ στόμα μας. Καὶ ἀρχίζει τὸ χριστιανικὸ τραγούδι. Ἀρχίζει ὁ σεβαστὸς καλόγερος νὰ ψέλνῃ τὸ : «Ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ τῆς Ἀπειρογάμου Νύμφης εἰκὼν διεγράφη ποτέ...» ! Τοῦ βασιτᾶμε σιγόνιο καὶ τὸν βοηθᾶμε. Θάλασσα τότε τοῦ θαύματος ! Θάλασσα καὶ τώρα τῆς χαρᾶς ! Ἐπακολουθοῦν καὶ ἄλλα τροπάρια ; Δοξοστικά, Ἐωθινά, ἔξαποστειλάρια, ἀπολυτίκια, κοντάκια. . . Δοξολογία καὶ προσευχὴ ὀλόθερμη καὶ κατανυκτικὴ μέσα σὲ μιὰ βαρκοῦλα ποῦ πλέει στὸ Αἰγαῖον ! ὦ ! τὶ ἀξέχαστες ὄρες καὶ στιγμὲς ! Σὲ λίγὸ τὸ προσκύνημά μας γίνεται καὶ στὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ αἱ ἐντυπώσεις μας, ἀπὸ ὅσα εἶδαμε καὶ αἰσθανθήκαμε ἀλησμόνητες, ἄριστες. Καὶ νὰ τώρα ποῦ γυρίζουμε καὶ πάλιν μὲ τὴ βαρκοῦλα μας στὴ Σιμωνόπετρα ! Καὶ ἡ θάλασσα πάλιν μᾶς νανουρίζει καὶ τὰ θεόπνευστα καὶ μελιστάλακτα τροπάρια συνεχίζονται ἀπὸ τὴν καλὴ μας τριάδα. Ἡ προσευχὴ μας ἀνεβαίνει στὸν Πλάστη μας μαζὺ μὲ τὴν προσευχὴ ὅλων τῶν καλογέρων καὶ ἀσκητῶν καὶ ἐρημιτῶν τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους. «Κρυσταλωμένε Ἄθωνα...» «Κῆπε καὶ περιβόλιον τῆς Παναγίας» ! «Ἁγιον Ὁρος» ! Σιμωνόπετρα ! Μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Παύλου, τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου. . . , ποτὲ δὲν θὰ σᾶς ξεχάσω Ἁγιορείτικα μοναστήρια ! Ὁ μεγάλος Θεὸς εἶθε νὰ σᾶς ἐνισχύῃ καὶ νὰ σᾶς πληθαίνῃ καὶ νὰ σᾶς ἀναμορφώσῃ καὶ νὰ σᾶς ἔχῃ γιὰ πάντα στόλισμα καὶ καύχυμα τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, τῆς Ὁρθοδοξίας μας, τῆς Ἑλλάδος μας !

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ - Καθηγητὴς Θεολόγος

Διευθυντὴς Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Καλαμῶν



## ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ

### ΘΕΙΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

---

- Ἰωάν. (13.35.) «ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις»
- » (15.12.) «Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς· μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδὲς ἔχει. . . ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν»
- Ῥωμ. (13.8.) «μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκε· τὸ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἕτερον ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακαιφαλαιοῦνται, ἐν τῷ, **ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν·** ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη»
- » (14.15.) εἰ διὰ βρωμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς»
- Κοριν.Α. (8.2.) «ἡ γινῶσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ»
- » (13.1.) «Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον· καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γινῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμί. καὶ ἂν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα κενθῆσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυ-





σιούται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέργει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει· ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει»

- » (13 13) «νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη»

Κοριν Α. (14 1) «Διώκετε τὴν ἀγάπην»

- » (16.13.) «Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε· πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω»

Γαλάτ. (5.14) «διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις· ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, **ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν**· εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε»

- » (6 22.) «ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια, κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος»

Ἐφεσ (4 2) «μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης»

- » (5.2.) «γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ ὡς τέκνα ἀγαπητά, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς»

Φιλιπ. (2.2.) «τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονοῦντες μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν· μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρου ἕκαστος»

Κολασ. (3.12.) «ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάχνα οἰκτιρῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐὰν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος»

Α. (6.11.) «δίωκε δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην,



ὑπομονήν, προότητα, ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως»

Φιλήμ. (9) «Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρηγοσίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ»

Πέτρο.Α. (4.8.) «Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε· σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς· πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν»

Ἰωάν.Α. (4.7) «Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστί, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν· ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν· ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ· ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμόν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν»

» (4.16) «Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ»

» (4.18.) «φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ»

» (4.20.) «Ἐὰν τις εἶπῃ ὅτι ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν ὃν εἶώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ εἶώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν ; καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ»

» (5.3.) «αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν»



## Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

---

### Τὸ τρισμακάριστον ξύλον

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου, «τὸ Τρισμακάριστον ξύλον, ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστὸς» Οὐτινος τὴν τιμίαν Ὑψωσιν τῇ 14ῃ Σ)βρίου ἐπανηγύρισεν ἡ Ἀγ. ἡμῶν Ἐκκλησία, ἀποτελεῖ τὸ ἱερώτερον καὶ ἀγιώτερον Αὐτῆς σύμβολον. Ἀπὸ ὄργανου ὀργῆς καὶ κατάρρας, ἀφοῦ «ἐπικατάρρατος πᾶς ὁ ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος» ὅταν ἐτάθη ἐπ' αὐτοῦ ὁ Κύριος τοῦ παντός, κατέστη ὄργανον εὐλογίας τιμιώτατον καὶ σύμβολον ἱερὸν καὶ διδακτικώτατον. Εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ταπεινώσεως πρῶτον τοῦ ἐπ' αὐτοῦ Σταυρωθέντος, ὅστις «ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Φιλιπ. β. 8), εἶτα δὲ τῆς ἀνευρούσης τὸν Τιμ. Σταυρὸν Ἀγίας Ἑλένης, ἣτις, ἐπὶ τῷ χαρισμένῳ γεγονότι τῆς εὐρέσεως Αὐτοῦ, παραδέσασα γεῦμα εἰς τὰς χριστιανὰς νεανίδας τῆς ἀγίας Πόλεως τῆς Ἱερουσαλήμ, δὲν παρέμεινε, καίπερ Αὐγοῦστα, μεταξὺ τῶν συνδαιτυμόνων, ἀλλ', ὡς ἱστορεῖ ὁ Ἐκκλησ. ἱστορικὸς Θεοδώρητος (Ἐκκλ. ἱστορ. Α. 1ῃ) ἦτο μεταξὺ τῶν διακονουσῶν εἰς τὴν τράπεζαν «διακονοῦσα καὶ ὄφιοι πραθεῖσα καὶ κύλικας ὀρέγουσα καὶ οἰνοχοοῦσα καὶ πρόχουν ἐπὶ λέβητος φέρουσα καὶ ὕδωρ ταῖς ἐκείνων χερσὶν ἐπιχέουσα».

Συμβολίζει ὡσαύτως ὁ τίμιος Σταυρὸς τὴν αὐταπάρνησιν, τὴν ὑπακοὴν εἰς τὸ θεῖον θέλημα, τὴν ὑπὲρ τοῦ πλησίον θυσίαν καὶ γενικῶς, ὡς λέγει νεώτερος Ἐκκλησ. συγγραφεὺς «ἐν τῷ Σταυρῷ εὐρίσκομεν συμπτυσσόμενον ὀλόκληρον τὸ Εὐαγγέλιον».

Ὁ Σταυρὸς ἐπὶ πλεόν ὑπενθυμίζει ἡμῖν καὶ τὸ βαρὸν τίμημα, ὅπερ προσεφέρθη πρὸς ἐξάλειψιν τῆς ἀμαρτίας, ἦν καθ' ἡμέραν, δυστυχῶς, διαπράττομεν, δηλαδὴ τὸ «τίμιον αἷμα ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ» (Α' Πέτρ. α. 19) καὶ ὅτι ἀμαρτάνοντες «ἀνασταυροῦμεν ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζομεν «(ἐβρ. στ. 6.)

Πόσα διδάσκει ἡμᾶς ὁ Τίμιος Σταυρὸς! «τοῦ Μονογενοῦς ἡ δόξα τοῦ Πνεύματος τὸ ἀγαλλίασμα, τῶν ἀγγέλων ὁ στολισμὸς, τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀσφάλεια, τὸ καύχημα τοῦ Παύλου, τῶν ἁγίων τὸ τεῖχος, τὸ φῶς τῆς οἰκουμένης ὅλης» ὡς λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος.

## Εύλαβες μνημόσυνον

Τριετία διέρρευσε από τῆς 28.9.49 ὅτε ὁ ἄλλοτε Ἐθνάρχης τοῦ Ἑλληνικοῦ Πόντου μέγας καὶ πολὺς Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρῦσανθος, ἐφησυχάζων ἐν Βουλιαγμένη, παρῆδιδεν εἰς χεῖρας τοῦ Πλάστου, τὸν ὁποῖον μετ' αὐταπαρνήσεως ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν διηκόνησε, τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν. Ὁ Ἀθηνῶν Χρῦσανθος ὑπῆρξεν εἰς τὸν μεγαλυτέρων Ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τῆς ὅλης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ αἰῶνος ἡμῶν καὶ προσήνεγκεν ὑψίστας Ἐκκλησιαστικὰς καὶ Ἐθνικὰς ὑπηρεσίας. Ἐκέκτητο θεολογικὴν καὶ φιλοσοφικὴν μόρφωσιν μεγάλην, γλωσσομάθειαν ζηλευτὴν (κατεῖχε καλῶς ἕξ γλῶσσας), διοικητικὴν ἰκανότητα σπανίαν, διορατικότητα μεγάλην, ἰκανότητα ἐπιλογῆς ἀρίστων συνεργατῶν, θέλησιν ἰσχυράν, αὐτοθυσίαν μνημειώδη, ταπεινώσιν βαθεῖαν καὶ περιφρόνησιν μεγάλην εἰς τὰ τοῦ κόσμου πράγματα «τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκός, τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὴν ἀλαζονεῖαν τοῦ βίου» (Α' Ἰωάν. β. 17)

Λόγφ τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀρετῶν, προσόντων καὶ ὑπηρεσιῶν εἰς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ἢ εἰς αὐτὸν ἀφοσίωσις τῶν ὁμογενῶν, ἑτεροδόξων καὶ ἀλλοεθνῶν τοῦ Πόντου ἐφθασε μέχρι λατρείας, ἢ δὲ λαϊκῆ μούσα συνέθεσε καὶ δημώδη ἔξματα περὶ αὐτοῦ, ἀποθανάτισσα οὕτω τὴν εἰς αὐτὸν λαϊκὴν ἀφοσίωσιν. Ἡ διετής ἀρχιερατεία εἰς Ἀθήνας ὡς Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖται ὡς μία τῶν ἐνδοξοτέρων περιόδων τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ σθεναρὰ αὐτοῦ στάσις ἔναντι τῶν κατακτητῶν κατατάσσει τοῦτον εἰς τοὺς μεγάλους ἀνδρας τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, τὰ δὲ παθήματα καὶ ἡ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἔξοδος ἄνευ οὐδεμιᾶς περιουσίας (σπάριον δι' ἐκκλησ. ἀνδρας) εἰς τὰς μεγάλας ἠθικὰς προσωπικότητας.

Ὁ Ἅγιος Θεός, ὅστις ἔχει κατατάξει τοῦτον εἰς τὴν χορείαν τῶν μεγάλων πατέρων, ἃς ἀναδείξη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν ποιμένας, οἷος ὁ ἀλήστου μνήμης καὶ τοῦ ἀγίου ἡμῶν τόπου θερμοῦ προστάτης Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρῦσανθος.

**Ἡ ἄνευ Θεοῦ . . . . πρόοδος !**

Μὲ στόμφον πολὺν καὶ ὑπεροψίαν μεγάλην οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ὕλισμου τοῦ δεκάτου ὀγδόου καὶ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος διεκῆρυσσον εὐκαίρως ἀκαίρως, ὑπὸ τὸ θάμβος τῆς προόδου τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ὑπ' αὐτῆς ἐπιτευχθεῖσα τεχνικὴ πρόοδος θὰ φέρῃ τὴν εὐτυχίαν ὅτι «θὰ λείψουν αἱ αἰτίαι τῶν πολέμων... θὰ ἀύξηθῇ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων... ἡ ὑγεία θὰ ἐξασφαλισθῇ...» Οὐδὲ λέξιν περὶ Θεοῦ ἔλεγον οἱ... προφητῆται τῆς μελλοντικῆς εὐτυχίας, ἀφοῦ ἦσαν πολέμιοι τῆς περὶ Θεοῦ ιδέας καὶ ἀντεκατέ-



στησαν τὸν Θεὸν διὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἴδου ὁμως τὰ... φιλοδορήματα! τῆς ἀπιστίας καὶ τοῦ ὕλισμου εἰς τὴν ἀνθρωπότητα: Δύο ἄνευ προηγουμένου παγκόσμιοι πόλεμοι, προπαρασκευηθὲν διὰ τρίτον, ἐρείπια σωματικά, ψυχικά, κοινωνικά, δυστυχία ἄγνωστος εἰς τὴν ἱστορίαν, πτώσις μέσου ὄρου τῆς ζωῆς, πολλαπλασιασμοὶ ψυχοπαθῶν καὶ νευρασθενῶν. Ἡ νευρασθένεια, ὡς παρατηρεῖ εἰδικὸς καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, θεωρεῖται ἡ ἀσθένεια τοῦ αἰῶνος μας, ἀφοῦ ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀναλογία τῶν νευρασθενῶν εἶναι τέσσαρες πρὸς ἓνα, ἤτοι ἐκ τῶν πέντε ἀσθενῶν οἱ τέσσαρες εἶναι νευρασθενεῖς! ἢ ὡς τοὺς λέγουν νευρωσικαί! Ἡ ἐπιστήμη χωριζομένη τοῦ δοτήρος αὐτῆς Θεοῦ γίνεται αἰτία καταστροφῆς. Ἡ τεχνικὴ πρόοδος ἄνευ ἠθικῆς τοῦ ἀτόμου τελιοποιήσεως, ἣτις τελεῖται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γίνεται πρόξενος βλάβης. Ἐξ διδαχῆς ἡ δύστηνος ἀνθρωπότης ἀπὸ τὰ παθήματα τῆς ἀποστασίας καὶ ἄς προσέλθῃ πρὸς τὸν μόνον ἀρχηγὸν τῆς εὐτυχίας, χαρᾶς καὶ εἰρήνης τὸν Χριστόν, ὅποτε «Αὐτὸς ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώσῃ τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ» (β' Θεσσαλ. γ' 16)

### Ἐπιτακτικὸν καθῆκον

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει «τοῦτο ἐστὶν ὃ τὴν οἰκουμένην ἀνατρέπει πᾶσαν ὅτι τῶν οἰκειῶν ἀμελοῦμεν παίδων». Καὶ μάλλον δικαίως, διότι ἡ περὶ τῶν νέων φροντίς ἀποτελεῖ ἐγγύησιν καλλιτέρας αὔριον καὶ ἡ τυχὸν παραμέλησις τοῦ ἠθικοῦ τῆς νεότητος φρονηματισμοῦ φέρει κοινωνικὴν κακοδαιμονίαν καὶ ἀνατροπὴν, ὡς ἀτυχῶς ἐκ προσφάτων γεγονότων ἐδιδάχθημεν.

Τὴν διάπλασιν τοῦ χαρακτῆρος θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς, ἦν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ εἶχον ἀναλάβει οἱ Μοναχοί, τὰ πολύτιμα αὐτὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κοινωνίας στελέχη, ἐπιτελοῦν σήμερον λίαν καρποφόρως τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ἅτινα πρὸ μικροῦ ἤρξαντο λειτουργοῦντα.

Προβάλλει ὅθεν ἐπιτακτικὸν τὸ καθῆκον τῶν γονέων νὰ ἀποστέλλωσι τακτικῶς τὰ τέκνα των εἰς τὸ Κατηχητικὸν καὶ ἐνισχύωσι ποικιλοτρόπως ταῦτα, διότι ἄλλως, ὡς λέγει ὁ Ἱ. Χρυσόστομος «οὐκ ἀποικίτως τῶν παιδοκτόνων χεῖρους ἂν εἴποιμεν εἶναι». Ἡ τοιαύτη ἐνέργεια ἀποτελεῖ τὸν καλλίτερον τρόπον ἀνακαινίσεως τῆς νοσοῦσης ἠθικῶς κοινωνίας ἡμῶν, τὸ καλλίτερον μέσον νὰ ἀποκτήσωμεν χρηστὰ τῆς κοινωνίας μέλη «συμπολίτας τῶν ἁγίων καὶ οἰκείους τοῦ Θεοῦ» καὶ νὰ ἴδωμεν τὴν πατρίδα μας φωτοβόλον λαμπάδα καὶ «στοῦ Χριστοῦ τὸ φῶς λουσμένη».

### Ἐπανόρθωσις σφάλματος

Τὰ σφάλματα οὐχὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, ἣτις οὐδέποτε ἀπεμακρύνθη τῆς ἀληθείας, ἤτοι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῶν ψευδῶς ἐκπροσω-

## ΧΡΟΝΙΚΑ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

**Οικουμενικὸν Πατριαρχεῖον.** Ὑπὸ τοῦ ἀγιχθέντος εἰς Ἅγιον Ὅρος Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Προύσης κ. Πολυκάρπου, διεβιβάσθη ἡ εὐχὴ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὅπως μεταβαίοντες εἰς Κωνσταντινούπολιν 5—6 ἀντιπρόσωποι τῆς Ἱ. Κοινότητος ἔλθωσιν εἰς ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτῆς καὶ ἀντιληφθῶσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἐν γένει προβλημάτων τοῦ ἱ. ἡμῶν τόπου.

Σχετικὸν ἐρώτημα διεβιβάσθη ἐγκυκλιωδῶς ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος πρὸς τὰς Κ' Ἱερὰς Μονάς. Ἡ ἡμετέρα τοιαύτη λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐπὶ ὀλόκληρον ἑκατονταετίαν πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως (1912), τὸ Ἅγιον Ὅρος διετήρη μονίμως ἐν Κωνσταντινουπόλει δύο ἀντιπροσώπους Ἁγιορείτας, ἵνα εὐρίσκηται εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ κρίνασα ὅτι ἤδη ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε καθίσταται ἀπολύτως ἀναγκαία αὕτη, ἔσπευσε δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς πρὸς τὴν Ἱ. Κοινότητα νὰ ἐπικροτήσῃ τὴν ἀποστολὴν ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ δύο ἀντιπροσώπων τῆς Ἱ. Κ. καὶ τριῶν ἐξωκοινοικῶν.

**Ἱ. Δισειναύσιος Σύναξις** Τὴν 20ην Αὐγούστου συνήλθεν ἐν Καρυαῖς ἡ Ἱ. Δ. Σ. μεθ' ἐπισημάτων ἀπὸ τῶν προηγούμενων τεύχων ἀνεγράψαμεν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐλήφθησαν αἱ ἐξῆς ἀποφάσεις :

πούντων αὐτήν, ἐπανώρθωσαν οἱ σύγχρονοι μεγάλοι ἐπιστήμονες, οἵτινες, διότι εἶναι μεγάλοι, πλησιάζουν εἰς τὸν ἀσυγκρίτως μέγαν τὸν Θεὸν καὶ διακρίνονται διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν θερησκευτικότητα. Ἰδοὺ πρόσφατον παράδειγμα. Εἰς τὴν ἀτομικὴν πόλιν Ὠκ Ρίτς τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου κατασκευάζονται αἱ ἐπανάστασιν προκαλέσασαι εἰς τὴν ἐπιστήμην ἀτομικαὶ βόμβαι, μετὰ 31.000 κατοίκους, ἐξ ὧν οἱ 21.000 εἶναι ἀτομικοὶ ἐπιστήμονες, ὑπάρχουν 25 ἱεροὶ Ναοὶ καὶ ὑπάρχουν αἰτήσεις δι' ἀνέγερσιν ἑξ ἄλλων. Ὡς δὲ παρατηρεῖ ἀνταποκριτῆς Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος, ἐπισκεψάμενος τὴν πόλιν ταύτην, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ συνισταμένη τῆς ἐκτὸς τῆς ἐργασίας δράσεως τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης κεῖνται περὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ σχολεῖον. Σημειοὶ δὲ ἐπὶ λέξει : «Ὅλοι ἐδῶ οἱ ἀτομικοὶ ἐπιστήμονες ἔχουν ἔντονα ἀνεπτυγμένο τὸ θερησκευτικὸ αἶσθημα. Δὲν πηγαίνουν ἀπλῶς στὴν Ἐκκλησίαν. Μετέχουν στὴ δράσιν καὶ τῆ ζωῆ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐργάζονται γι' αὐτή. Ἀρκεῖ νὰ σᾶς εἶπω ὅτι οἱ μεγαλύτεροί μας ἐπιστήμονες ἐδῶ διαβάζουν τὴς Κυριακὰς τὸν Ἀπόστολο καὶ κάνουν χρεὴ ἐπιτρόπου καὶ νεωκόρου».

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ στροφὴ αὕτη τῶν συγχρόνων ἐπιστημόνων πρὸς τὴν πηγὴν τῆς σοφίας, τοῦ Θεοῦ ἐπανορθοῖ τὸ σφάλμα καὶ θὰ φέρῃ ὄχι ἐρείπια ὡς ἡ ἀπιστία ἀλλὰ εὐημερίαν.



α) Ξηφίσθη Κανονιστικὴ Διάταξις περὶ ἀνασυστάσεως καὶ λειτουργίας τῆς Ἀθωνιάδος Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ἣτις καὶ ὑπεβλήθη πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ Β. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

β) Ἀνετέθη εἰς τὴν Ἱ. Κοινότητα ἢ εἰσπραξίς τοῦ δικαιώματος εἰσαγωγῆς καπνοῦ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς, μέχρι συντάξεως τῆς σχετικῆς Κανονιστικῆς Διατάξεως.

γ) Περὶ τοῦ παρουσιαζομένου ἑλλείμματος εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Ἱ. Κοινότητος, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ὑποθετικὸν ἀπεφασίσθη νὰ τεθῆ ὡς θέμα εἰς τὴν Ἱ. Δ. Σ. τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου ὅτε θὰ ληφθῆ ἀπόφασις βάσει τοῦ παρουσιασθησομένου πραγματικοῦ τοιούτου.

δ) Ἐτροποποιήθη τὸ 17ον ἄρθρον τῆς Κανονιστικῆς Διατάξεως τῆς «περὶ προστασίας, συντηρήσεως καὶ ταξινομήσεως τῶν ἱ. κειμηλίων, βιβλιοθηκῶν καὶ ἀρχείων τοῦ Ἁγίου Ὄρους Κανονιστικῆς Διατάξεως» διὰ τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύεται ἡ ἐξ Ἁγίου Ὄρους ἐξαγωγή βιβλίων ὑπὸ οἰουδήποτε, πλὴν τῶν ἐκδοθέντων ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀπὸ τοῦ 1870 καὶ ἐντεῦθεν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἱεροκοινοτικοῦ τυπογραφείου ἐκδοθέντων καὶ ἐκδοθησομένων τοιούτων.

καὶ ε) Ξηφίσθη Κανονιστικὴ Διάταξις περὶ συστηματικῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ προστασίας τῶν δασῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἣτις ἐπικυρουμένη ἀρμοδίως θὰ τεθῆ συντόμως εἰς ἐφαρμογὴν.

**Πυρκαϊαὶ δασῶν** Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν θερινὴν περιόδον ἐκινδύνευσαν σοβαρῶς τὰ δάση τῶν Ἱ. Μονῶν ἐκ πυρκαϊῶν αἰτινες εὐτυχῶς ἐνετοπίσθησαν ἄνευ μεγάλων ζημιῶν. Οὕτω ἐξεργάγησαν πυρκαϊαὶ εἰς τὰ δάση τῶν Ἱ. Μονῶν Μ. Λαύρας (δύς), Ἁγ. Παύλου (δύς), Γρηγορίου, Χελανδαρίου καὶ Παντοκράτορος. Ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινότητος, τῆς Διοικήσεως Ἁγίου Ὄρους καὶ τῆς Ὑποδ)σεως Χωροφυλακῆς ἐλήφθησαν ἔκτακτα μέτρα.

**Καστανεῶνες.** Καὶ ἔτερος σοβαρὸς κίνδυνος ἀπειλεῖ τοὺς ἀπεράντους καστανεώνας τοῦ Ἁγ. Ὄρους ὅστις εἶναι ὁ μύκης *Endothia Parasitica*.

Κατὰ τὸν Καθηγητὴν τῆς Δασοπονίας κ. Χ. Μουλόπουλον («Δάσος» τευχ. 1 σελ. 97) ὁ μύκης οὗτος θεωρεῖται ἐν Ἀμερικῇ ὡς καταστρεπτικώτατος ἐξ ὧσων ὁ ἄνθρωπος ἐγγώρῃσε μέχρι τοῦδε εἰς τὰ δασικὰ δένδρα. Μετεδόθη ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὸ πρῶτον τὸ 1904 καὶ ἐξαπλωθεὶς προσέβαλε ὅλα τὰ δάση τῆς Ἀμερικῆς ἑκατομμυρίων ἑκταρίων ἅτινα καὶ κατέστρεψε παντελῶς. Ἀπὸ πενταετίας εὐρίσκεται ἐν ἀναπτύξει εἰς τοὺς καστανεώνας τῆς Ἰταλίας (Νεαπόλως, Γενούης καὶ Βενετίας). Τελευταίως ἐνεφανίσθη εἰς τὴν Νότιον Σερβίαν ἐξαπλούμενος τῇ βοήθειᾳ τοῦ ἀνέμου, ὕδατος καὶ τῶν πτηνῶν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πολὺ συντόμως θὰ μεταφερθῆ καὶ εἰς τοὺς καστανεώνας τῆς Ἑλλάδος ἐὰν δὲν ἔχει μεταφερθῆ ἐκ τῆς ἀθροῦς εἰσαγωγῆς ἐξ Ἰταλίας σταφανοβερῶν καὶ στρογγύλης ξυλείας καστανεάς (στρογγυλίων) πρὸς ἐξαγωγήν δούλων.

Ἡ καταπολέμησις αὐτοῦ εἶναι ἀδύνατος καὶ τὸ μόνον ὅπερ ἐνδεί-



κνυται είναι ἡ ἀντικατάστασις τῶν καστανεῶν διὰ ποικιλιῶν Κινεζικῶν καὶ Ἰαπωνικῶν ὡς πλέον ἀνθεκτικῶν κατὰ τοῦ μύκητος αὐτοῦ διὰ τῆς προμηθείας καστανῶν. Τοιαύτας καλλιεργεῖ ἡ ἐν Μαδρίτη τῆς Ἰσπανίας Servicio Forestal.

## ΑΦΙΞΕΙΣ

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δίμηνον χρονικὸν διάστημα ἐκ τῶν διαφόρων ἐπισκεπτῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐπεσεκέφθησαν τὴν Ἱεράν ἡμῶν Μονήν :



Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαριδος  
κ. Ἰάκωβος εἰς τὴν Ἱ. ἡμῶν Μονήν

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαριδος κ. Ἰάκωβος καὶ οἱ κ. κ. D. Winfield Ἄγγλος σπουδαστής, Wolfgang De Croot Ὁλλανδὸς φοιτητής, Munbhenk Alered - Herri Γερμανὸς Καθηγητής, Ἀρχιμ. Ἀνθιμος Μιχαηλῆς Κορωπί Ἀττικῆς, Ἀν. Βοσνιακὸς Δημοδιδάσκαλος μετὰ τοῦ υἱοῦ του Παναγιώτου ἀποφοίτου Γυμνασίου Θεσσαλονίκης, J. Brawuf Ἄγγλος κληρικὸς, Θ. Βλαγκότσης, Γ. Λαλιώτης, Χ. Καραδιάκος Θεολόγοι Θεσσαλονίκη, Σ. Καμαρινός, Σ. Ἀδάμος Δικηγόρος, Ἡλ. Τσιουρῆς ἔμπορος Ἀθῆναι, Erich Heller καὶ Graham Storey Ἄγγλοι Καθηγηταί, S. Seaze Ἰρλανδὸς Καθηγητής, Roger Bilousoi καὶ Andre Vila Γάλλοι Ἐπιστήμονες, Μ. Θεοχαρίδης, Κ. Κωστόπουλος ἔμποροι Θεσπίκη, Wielewski Kurt καὶ Otto Helmut Ludeke Γερμανοὶ σπουδασταί, Σ. Τριανταφύλλου ὑπάλ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλ. τῆς Ἑλλάδος, Χ. Τσαούσης, Γ. Περώνης καὶ Ἀ. Παρότας Σέρροι.

